Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 147 (15770) | 1981 оной июниин 26, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — АМЖАЛТЫН ҺҮХЭСЭЛ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хахад жэл үнгэрхэнь. Партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон ажалшад социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хараалһан түсэбүүдээ, социалис уялгануудаа болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэжэ, шэнэ табан жэлэй амжалтануудай жасада хубитаяа оруулхаар эрмэлзэнэ. Энэ үдэрнүүдтэ республикымнай түрүү малшад хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэнэд. Ган гасуурай, гасалан бэрхэшээлнүүдэй хэды тохёолдоошье һаань, колхоз, совхозуудай малшад бүхы дүршэл шадабаринингаа, арга боломжонуудайнгаа нөөсэнүүдые уудалжа, эрхилжэ байгаа мал ажалайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилһэн продукциингаа шанарыень һайжаруулха хэрэгтэ элсүүлнэ. Энэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэгтэ ажалай түрүүшүүлэй, үүсхэлшэдэй үүргэ тон ехэ. Шэнэ табан жэлдэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха талаар Черкасска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые партиин Центральна Комитет һайшаагаа бэлэй. Энэ үнэтэ үүсхэлыень Зэдын районой Оёорой совхозой болон Яруунын районой «Коммунизм» колхозой малшад республика соомнай нэн түрүүн дэмжэжэ, үндэр социалис уялга абаад, нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байнхай. Байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойн баярые һаяхан найрлаһан үүсхэлшэ «Коммунизм» колхозойхид гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб мартын тэн багаар, һү — майн 30-да дүүргэһэн тухайгаа элидхээ.

1981 ондо һү һаалгые, гүрэндэ худалдалтые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй шанарыень һайжаруулха талаар Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай, тоһоной заводой хүдэлмэрилэгшэдэй уялганууд Буряад оронноймнай һаалишадай, бүхы малшадай дунда үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөө үүсхэжэ, мүнөө олонхи ажахынуудай һү һаалиин түүртэнүүдэй коллективүүд хахад жэлэйнгээ түсэб бэелүүлбэ.

Зунай бэлшээриин үедэ мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар Яруунын районой «Комсомольский» совхозой бэлшээн таргалуулагдаха гүүртэнүүдэй мал адуулагшад үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр адагынь 900 граммаар нэмээхын түлөө тэмсэхэбди гэжэ үгэеэ үгөө һэн. Энэ уялгануудаа дүршэлтэ малшадай бүринмүһэн бэелүүлхэ байһандань ямаршье һэжэг түрэнэгүй. Юундэб гэхэдэ, Яруунын, Түнхэнэй, Захааминнай болон бусад зарим районуудай малшад гүрэндэ эрхим тарган, томо бэетэй мал гүрэндэ тушаадаг дүршэлтэй болонхой.

Иимэ үльгэр жэшээтэ үүсхэлнүүд бүхы ажалшадта өөрынгөө арга боломжонуудые элиншэлжэ, түрүүшүүлэй амжалтаһаа дутуугүй дүнгүүдые туйлаха арга олгоно ха юм. Энэ шухала хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партиина, профсоюзай, комсомолой комитедүүд эмхидхэлэй, ойлгуулламжын үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулха болоно.

Ажалшадай дунда түрүү дүй дүршэл тарааха, тодорхой зорилгонуудыень элирхэйлхэ, тэдэнээ бэелүүлхэ эрхэ байдал зохёохо талаар партиина комитедүүд олон тоото үзэл сурталшадай, соёлшодой хүдэлмэри зүбөөр, ашатай үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ уялгатай. Имагтал иимэ эрилтэтэйгээр өөрынгөө хүдэлмэридэ хандажа, Хориин районой үзэл сурталшад — агитаторнууд, политинформаторнууд лекторнууд, соёлой, худалдаа наймаанай, бэеын элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд малшадые хангадаг байна.

Захааминнай аймагай Далахайн совхозой холын бэлшээридэ гараһан малшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ совхозой бүхы хүтэлбэрилэгшэд, Утаата, Далахай тосхонуудай багшанар, эмшэлэгшэд, худалдаа наймаашад эдэбхитэйгээр хабаадана. Совхозой ажалшадай дунда 33 хүнһөө бүридэһэн агитколлектив ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Тэдэнэр мини лэ уласхоорондын байдал, орон доторхи һонинууд тушаа хөөрэдэггүй, зүгөөр партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөнэй ябаса тухай, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлэй нюуса нөөсэнүүд тушаа, хүн бүхэнэй арга боломжонууд тушаа хөөрэлдөө хэдэг, мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолжо, шэнэ амжалтануудта уряалдаг. Улаан булангуудта мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээсэл, уран гоёор угалзатуулан бэшэгдэһэн мүнөөдэрэй зорилгонууд тухай уряа лозунг, ухаан сэдьхэл уяруулма уран үгэ, агитбригадын шэнэ концерт — эдэ бүгэдэ улад зоной урма зориг бадаруулха шадалтай гэжэ Далахайн совхозой хүтэлбэрилэгшэд этигэнхэй. Ушар тиимэһээ энэ ажахын холын бэлшээридэ малшадай олоороо зуһадаг Тудхалта нютагта эндэхи зоной эрилтэнүүдые бүрин дүүрэнээр хангама культбаза байгуулагдаһан юм. Эндэ дээрэ дүрсагдаһан ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг, тиимэһээ малшад үдэр бүриин анхарал оролдолго мэдэржэ, эрхим һайнаар ажаллахые оролдодог юм.

Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхозой партиина комитет энэ жэлдэ малшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын, хүдөө ажахын продуктнуудай шанарыень һайжаруулхын түлөө зохихо эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Энэ бүхы хүдэлмэри бодомжотойгоор хараалагдаһан түсэбэй ёһоор, зунай эхинһээ ябуулагдана. Мүрысөөнэй ябаса тухай малшадта саг дары мэдээсэгдэнэ, һаалишад, хонишод, мал адуулагшад өөрынгөө зорилгонуудые эли тодоор мэдэжэ, тэдэнээ бэелүүлхын түлөө аһан шадалаараа шармайна.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, нигтэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ үсөөн бэшэ дутагдалнууд ушарна гэжэ тэмдэглэмээр. Иимэ коллективүүдтэ ажал хүдэлмэри бүтэмжэгүй, түсэб уялганууд арай шамай хүсэлдэхэ гү, али дүүргэгдээшьегүй үлэхэ ушарнууд дайралдадаг. Ажалшадай дунда дайшалхы нигтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаггүй ферме, гүүртэ, отарануудта тодорхой уялгануудшье абтадаггүй, ажалай бүтээсые, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудшье хараалагдадаггүй байха юм. Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой парткомой хүдэлмэри иимэрхүү дутагдалнуудтай гэжэ элирбэ.

Үе саг гайхалтай түргэнөөр үнгэрнэ. Зунай бэлшээриин арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглаха, һүн далай салгидуулха, малаа тобир тарган болгохо гээшэ үдэр бүри шиидхэгдэжэ байха зорилгонууд мүн. Мүнөө республикымнай ажахынуудта нооһо хайшалалга эхилжэ, хонишоднай «сагаан алтаяа» гүрэндөө тушааха түсэбөө дүүргэхээр оролдохонь. Харюусалгатай энэ хаһада хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэн социалис мүрысөө эмхидхэхэ шухала. Хонин хайшалагшадай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ ажалай түрүүшүүлэй үльгэр жэшээ, үзэл сурталшадай, соёлшодой ойлгууламжын ажал ябуулга бүгэдын амжалта хангаха байна. Малшадай дунда үргэн социалис мүрысөө саашадаа эмхидхэхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, даабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгые хангаха гээшэ партиина, совет, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй, үзэл сурталшадай, соёлшодой нэрэ хүндын хэрэг мүн.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси

АМГАЛАН ЁҺОНОЙ ЗОХЁОН БАЙГУУЛХЫ ЗАМААР

Союзай Соведэй палатын июниин 24-нэй үглөөнэй заседани дээрэ депутадууд гэр байрын ажахые хүгжөөхэ, гэр байрын фондые ашаглалта ба бүрин бүтэн байлгые һайжаруулха тухай, ССР Союзай ба союзна республикануудай гэр байрын Хуулиин үндэһэ һуурийн проект тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

КПСС-эй XXVI съездын һүүлээр болоһон ороной Верховно Соведэй түрүүшын сесси дээрэ гэр байрын ажахые хүгжөөхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн ушар хүн зоной эгээн шухала эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүрин хүсэдөөр хангахын тула ямар ехэ анхарал оролдолгын хандуулагдажа байдагые элирхэйлэн батална гээд Украинын КП-гэй ЦК-гай секретарь депутат **А. А. Титаренко** хэлэбэ.

Украинын гэр байрын фондын табанай дүрбэн хубинь дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ баригданхай. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудые, баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдэй бүлэнэрые, залуу айлнуудые квартираар хангаха талаар арбадахи табан жэлдэ ехэ юумэн хэгдээ.

Гэбэшье зарим министерствэнүүд предприятинуудые ашаглалгада оруулхые түсэблэхэдөө, проекттэй нариннаар зохилдуулан, шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр эдэниие сложон ушарта хангадаггүй байна гээд хэлэхэ ушартай болодог байһамнай халагламаар. Жэшээнь, нёдондо жэл Донбассата баригдаһан «Ждановская — капитальная» гэжэ томо ехэ шахтада иимэ байдал тохёолдонхой.

Гэр байрын хуулиин үндэһэ һууриин проект хадаа арадай ажана байдалые саашадань һайжаруулха тухайда парти болон гүрэнэй зүгһөө хандуулагдаһан анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ болоно гэжэ москвагайхид, бүхы совет хүнүүдтэл адли сэгнэнэ гээд Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ депутат **В. Ф. Промыслов** мэдүүлбэ. Гэр байра барилгын үргэн ехэ программын ниислэл хотодо ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, горол барилгые хүгжөөлгын, гэр байрын шанарые, болбосон һайн байлгые дээшэлүүлгын, шэнэ байшан гэрнүүдэй гоё һайхан архитектура байгуулгын гол шухала асуудалнууд тухай тэрэ хөөрөө.

Хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые саашадань дээшэлүүлгэдэ хабаатай асуудалнуудта депутат дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Тусхайлбал, гэр байра барилгые, һайнаар заһабарилгые түргэдхэхын тула шухала хэрэгтэй материалнуудаар, оньһон техникээр барилгашадые, заһабарилагшадые хангалгада түсэблэлгын зургаануудай, хангалгын эмхинүүдэй, министерствэнүүд болон албан зургаануудай бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха байһаниинь шухала удха шанартай гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Манай орон соохидол адли, дэлхэй дээрэ хаанашье гэр байрын иимэ үргэнөөр баригдадаггүй байһые республика дотор гэр байра барилгын эршэ дэлисэ элирхэйлэн батална гэжэ Узбекистанай Компартиин Ташкентскэ обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **М. М. Мусаханов** хэлэбэ. Хүдөө нютагые социально-экономическа талаарнь шэнэдхэн хубилгаха удаан болзоройн программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Ташкентын түүхэ тухай тэрэ онсолон тогтожо хэлэбэ. Газарай хүдэлһэнэй һүүлээр шэнээр урган бодоһон хотомнай ороной эгээл гоё һайхан городуудай нэгэниинь болоо, тэрэниие хамтаараа һэргээн бодхооһон СССР-эй арадуудай бата нэгэдэлэй, хани барисаанай һүлдэ болоо.

Зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан үндэһэ һуурийн проект эрхэтэдэй гэр байраар хангагдаха эрхын наринаар бэелүүлхэ, гэр байрын харилсаанай талаар социалис хуули ёһые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Энэ шухала документ баталхые депутат дурадхаа.

Парламентнуудта болон дэлхэйн арадуудта хандалгые баталан абахадаа, Совет гүрэнэй эб найрамдалта шэнэ үүсхэлэй түлөө үсэглэлдэр дуугаа үгэбэбди гэжэ химическэ утаһанай Даугавпилсска Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ заводой (Латвиин ССР) хүдэлмэришэн депутат **О. А. Паровская** мэдүүлбэ. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ асари ехэ хубитаяа оруулжа байһанайнь түлөө тэрэ бүхы эхэнэрнүүдэй зүгһөө Коммунис партида, Совет правительствада, Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

Буржуазна Латвиин 20 жэлэй турша соо нэгэ миллион шахуу дүрбэлжэн метр гэр байра баригдаһан байгаа. Зүгөөр Совет засагай үедэ имагтал үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо республика дотор 5 миллионһоо дээшэ дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд баригдаа. Гэр байрын фондо гамтайгаар хандаха шухала гэжэ депутат тэмдэглээд, гэр байра барилгада капитальна һомололгонуудые хубаарилхадаа, энэ тэрэ коллективэй хүдэлмэриин ашаг үрые хараада абахые дурадхаһан байна.

Гэр байрын ажахые хүгжөөхэ тухай асуудалые, гэр байрын хуулиин үндэһэ һуурийе сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ социалис гүрэнэй хүн зонло энэрхы һайнаар хандадаг, анхарал оролдолго гаргадаг байһанай үшөө нэгэ тодотомо гэршэ болобо гэжэ барилгын хэрэгүүдэй талаар РСФСР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ депутат **С. Н. Сабанеев** хэлэбэ.

Гэр байрын фондые харууһалха хэрэгые нилээд һайжаруулха, гаргашануудыень бага болгохо зорилготой гэр байрын ашаглалгын томо ехэ нэгэдэлнүүд РСФСР-эй хэдэ хэдэн областьнуудта, Москвада байгуулагдаһан байна. Эдэнэй дүй дүршэл тухай тэрэ саашадаа хөөрэбэ. Иимэ туршалгые үргэдхэхөөр хараалагданхай.

Шиидхэгдээгүй зорилгонууд болон дутуу дунданууд тухай хэлэхэдээ, хэрэгсэлнүүдые гаргашалгада, түсэблэлгын, асуудалнуудта, барилга болон коммунальна хангалтын талаар арга нөөсэнүүдые тааруулан табилгада депутат онсо анхаралаа хандуулба. Заһабарилгын хүдэлмэриие дары түргөөр оньһожоруулха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэмнай гэр байрын фондые, тусхайлбал, 50-яад онуудта баригдаһан байшан гэрнүүдые һэльбэн шэнэлхэ, заһабарилха талаар хэгдэхэ ехэ хүдэлмэриин урда тээ шухала удха шанартай байна.

Гэр байрын хуулиин үндэһэ һуурийн проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ манай ниитын байгуулалтын гүнзэгы демократизмые үшөө дахин баталба гэжэ Ленсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, депутат **Л. Н. Зайков** тэмдэглээ.

Гэр байрын асуудалые шиидхэхэ талаар манай ороной туйлаһан ехэ амжалтанууд Ленинградай жэшээ дээрэһээ элеэр харагдана. Имагтал үнгэрһэн табан жэлэй турша соо городоймнай 700 мянга гаран хүн шэнэ байра толлоһон байна.

Гэр байрын фондые гамтай һайнаар ашаглалгын, бүрин бүтэн байлгын ехэ дүй дүршэл Ленинградта бии болонхой. Заһабарилгын-барилгын хүдэлмэри хэдэг томо ехэ управлени эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Барилгашад арад зоной үнэтэ шухаг баялигые шадаал һаа һайнаар сахин хамгаалхые оролдодог, байшан гэрнүүдэй түүхэтэ архитектурна уран һайханай түхэл шарайе тэрэ хэбээрнь үлөөдэг. Гэхэтэй хамта болбосон бэшэ коммунальна гэр байрануудые задалдаг, тэдэнэй һуурида мүнөөнэй түхэл шэнжэтэй, болбосон һайн байшан гэрнүүдые баридаг.

Белоруссида гэр байрын ажахы ехээр хүгжөөгдэжэ байна. Имагтал арбадахи табан жэлдэ эндэ 21 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаа гэжэ профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ депутат **Н. Н. Полозов** тэмдэглэбэ. Республика дотор гэр байра барилгын, тэдэниие хубаарилгын, гэр байрын ажахые эмхидхэлгын асуудалнуудые жэгдэ һайнаар шиидхэлгэдэ олониитэ үргэнөөр хабаадуулагдана.

Гэр байра бариха талаар тохёолдожо байгаа дутуу дундануудта тогтоходоо, тусхайлбал, зарим министерствэнүүд үйлэдбэриин барилгануудые бодхоолтодо бүхы анхаралаа хандуулбашье, гэр байра болон социально-ажаһуудалай бусад барилгануудые бариха түсэбүүдые дүүргэдэггүй байна гэжэ депутат тэмдэглээ.

Парти, правительство гэр байрын барилгада анхаралаа ехээр хандуулна, айл бүхэниие тусхай квартираар хангаха гэһэн гүрэн түрын асари ехэ удха шанартай зорилгые түсэбэй ёһоор шиидхэнэ гэжэ Куйбышевска авиационно заводой экономист, депутат **В. В. Мясоедова** хэлэбэ.

Мүнөө байшан гэрнүүдые барилгада болбосон һайн проектнүүдэй, шэмэглэл гоёолтын материалнуудай улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг байһыень совет хүнүүд сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ гэжэ депутат мэдүүлээ. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэ бүгэдэ барилгые үнэтэй болгодог байна. Тиигээшье һаань, гүрэн түрэ иимэ хараа шэглэл баримтална. Ушарынь юуб гэхэдэ, болбосон һайн, тааруу зохид, түгэс хангалгатай гэр байра ажалшадай ажана байдалые тодорхойлно бшуу.

(Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи хуудаһанда).

(Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи хуудаһанда).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҺАРААР УРИДШАЛБА

Хойто-Байгалай барилга-хабсаралгын участогай хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатай бэелүүлһэнэйнгээ түлөө КПСС-эй райкомой ба арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн.

Энэ үндэр шан абаха үедөө коллективэй барилгашад хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид, һайн шанартайгаар дүүргэхээр хараалһан юм. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа — түсэбтэ даабаринуудаа һараар уридшалан бэелүүлһэн тухайгаа июниин 1-дэ элидхэһэн байна.

Социалис мүрысөөндэ шалгарһан штукатур-шэрдэгшэд Татьяна Васильевна Калашникова, Светлана Дмитриевна Скорнякова гэгшэдэй шэн габьяата ажалые онсолон тэмдэглэмээр. Тэдэнэр һара бүриин даабари холодоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Ажалайнь шанар «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэй.

С. БУХАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Чисаанын совхозой Булагай һү һаалиин фермын коллектив ажал хэрэгээрээ суурхаһаар үнинэй. Жэлһээ жэлдэ бата найдамтай амжалта туйлажа байдаг малшадай тус коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлые урданайхи шэнги алхаса үргэнтэйгөөр эхилээд байна. Шэнэ жэлэй түрүүшын һаранудта һайн үрэ дүн туйлаһан фермын коллектив доторойнгоо арга боломжые боломжолон элирхэйлжэ, зунай бэлшээриин зулгы һайхан сагта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр фермээрээ 1200 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилготой хүдэлжэ байна.

БУЛАГАЙХИДАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Тэдэнэр һү абаха жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие августын 20-до, харин гүрэндэ тушаалгые июлиин 25-да дүүргэхэ арга боломжотойбди гэжэ мэдүүлээ. Нигэжэ жэлэй түсэбһөө гадуур адаг 1800 центнер һү гүрэндэ худалдаха аргатай байһанаа элирүүлбэ. Тиихэдэ тушааһан бүхы һүнэйнгөө 70 процентһээ дээшыень имагтал нэгэдэхи сортын сэгнэлтэтэйгээр тоһоной заводто үгэхөөр шиидэбэ.

Үнгэрһэн табан һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1218 килограмм һү һааһан коммунист һаалишан Зоя Жамбалова бэлшээриин хаһада даалгагдаһан үнеэдэйнгээ толгой бүриһөө 1300 килограмм һү һааха уялга абаа. Фермын партиина бүлэгые эмхидхэгшэ, районой суута һаалишан Хандама Буянтуева баһал иимэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгатай.

Нигэжэ Булагай һаалишад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэ арга боломжотой байһанаа баримталан гэршэлнэ.

А. ЧИМИТОВ.
Хэжэнгын район.

Манай фотокорреспондент С. Балдуевай зураг дээрэ Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан, Гэгээтын сомоной Соведэй депутат К. С. Цырендашиевае харанат. Түрүү һаалишан — эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ. Фермэдэ хүдэлдэг залуу һаалишад Р. Дашиева, Л. Абидуева, Н. Ганжурова болон бусад һү һааха хахад жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Эндэ һурган хүмүүжүүлэгшын үүргэ ехэ.

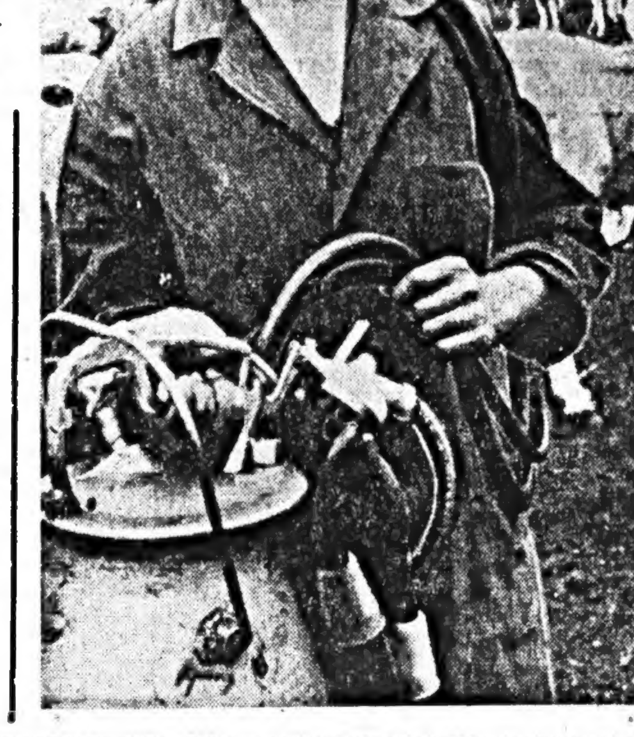

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СССР-эй АРБАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-һээ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН КАБАНСКЫН 522-дохи ОКРУГОЙ ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДХЭЛЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

«СССР-эй Верховно Соведэй һунгадта үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Хуулиин 24, 25, 28 ба 60-дахи статьянуудай үндэһөөр, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нигэжэ тогтообо:

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ Буряадай АССР-һээ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Кабанскын 522-дохи округой окружной комиссиин бүридхэлые ниитын организацинуудай болон ажалшадай коллективүүдэй иимэ түлөөлэгшэдһөө баталха:

Комиссиин түрүүлэгшэ **Струневич** Валентин Иванович — Кабанскын районой Тимлюйн асбесто-цементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Налетова** Екатерина Елизаровна — Прибайкалиин районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно организациһаа.

Комиссиин секретарь **Антаев** Юрий Доржиевич — Советскэ Союзай Коммунис партиин Кабанскын районно организациһаа.

Комиссиин гэшүүд:

Биктимурова Римма Габидиновна — Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Залуушуулай Союзай Кабанскын районно организациһаа.

Гвозденская Галина Леонидовна — Кабанскын урэ жэмэс-овощной заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Дамдинова Дыншигма Николаевна — Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Залуушуулай Союзай Прибайкалиин районно организациһаа.

Иванова Нина Николаевна — Кабанскын районой Тимлюйн асбесто-цементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Лапина Валентина Ивановна — Кабанскын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай районно организациһаа.

Овчинников Николай Григорьевич — Кабанскын районой Клюевскэ туршалгын-жэшээтэ леспромхозой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Подкаменный Леонид Алексеевич — Кабанскын районой Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Саниев Владимир Васильевич — Прибайкалиин районой Сэлэнгын модоной баазын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Силантьев Юрий Иванович — Кабанскын районой «Байгал» колхозой гэшүүдһээ.

Чирков Иван Степанович — Прибайкалиин районой Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай коллективһээ.

Хмелёва Татьяна Николаевна — Прибайкалиин районой эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмһөө.

Шульгин Олег Николаевич — «Прибайкалец» колхозой гэшүүдһээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июниин 24.

ЗАГАРАЙН РАЙОНДО

ЭРХИМ АЖАЛААРАА ШАЛГАРНА

«Татарский ключ» гэжэ карьерэй управлениин Билютын уурхайн коллектив энэ һарада эрхимээр ажаллажа байнхай. Хахад һара соо гуша мянган тонно известняк шанаржуулгын фабрикада асарагдаха даабари үлүүлэн дүүргэгдээ.

Известняк үрэмдэн малталгын хүдэлмэри дээрэ Ким Иванович Пельменовэй бригада эрхим ажалаараа шалгараа. Эбтэй эетэй энэ коллектив 500 метр үрэмдэн малтаха түсэбөө 580 метртэ хүргэһэн байна. Известняк бутаргадаг түхеэрэлгэдэ хүдэлдэг Александр Андреевич Номоконовой бригада мүн лэ үндэр үрэ дүн туйлаба. Энэ бригада һарын эхинһээ 8,5 мянган тонно известняк бутарган илгажа, түсэбтэ даабаряа 500 тонноор үлүүлээ.

Тус уурхайн экскаваторщигуудшье эдэбхи үүсхэлтэй, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхээр зоригжонхой.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Районой оньһожоруулагдамал ой модоной ажахын коллектив энэ жэлэйнгээ табан һарын түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Эндэ продукци худалдаха түсэб 100 процент, бүхы продукци гаргаха түсэб — 101,5 процент, товарна продукци үйлэдбэрилгэ — 101,4 процент дүүргэгдээ.

Коллектив доторой социалис мүрысөөнэй дүнгөөр хаража үзэхэдэ, Л. В. Торгашинагай ударидадаг арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй коллектив түрүү һуурида гараһан байна. Тус коллективэй табан һарын түсэб 126 процент дүүргэгдээ. Модо шэрэдэг машинын жолоошод С. П. Манзуров, В. В. Постоялко гэгшэд мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ дабшана.

ХОЛО ҮЛҮҮЛНЭ

Арадай ажахын ашаа зөөлгэдэ автомобильна транспортын хубита ехэ гээшэ. Энэ үүргэеэ зүбөөр ойлгоһон районой автотранспортна ажахын жолоошод түсэб, уялгануудаа саг үргэлжэ дүүргэн ажаллана.

Үнгэрһэн табан һарын дүнгөөр Леонид Анатольевич Павлов, Севостьян Сергеевич Баниов, Лев Андреевич Иванов гэгшэд район соогоо түрүүлбэ. Тэдэнэр табан һарынгаа түсэбтэ даабаринуудые тус тустаа 123—120—118 процент бэелүүлһэн байна.

Автомобилистнүүдэй ажалай амжалта олонхи ушарта ашаалагшадай хүдэлмэриһөө дулдыдадаг. Харгы заһаршадай коллективтэ хүдэлдэг Михаил Николаевич Черкасов, Василий Тихонович Тютрин гэгшэд энэ талаар жолоошодто ехэ хүндэтэй болонхой. Тэдэнэр ашаа тээдэг түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар ашаглажа, халаанайнгаа нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Д. ТУМАНОВ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ГУБШУУРААР ДҮҮРЭН...

КПСС-эй XXVI съездын баталан абаhан «1981—1985 онуудта ба 1990 он хүртэрхи үеын СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэhэн тогтоол дотор загаhаар хэгдэhэн продукциин товарна хэмжээе (консервэнүүдые оруулалсаад) 10—12 процент тээр дээшэлүүлхэ, ассортиментыень үргэдхэхэ, шанарыень hайжаруулха, ашаг шэмыень нэмээхэ, нөөсэнүүдыень хамгаалта hайжаруулха тухай онсолон тэмдэглэгдэнхэй гээшэ. Имагтал ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлhэнэй ашаар үйлэдбэриин ургалта хангагдахаар хараалагдана.

Энэ шухала документые зүбшэн хэлсэхэдээ, Яруунын загаhанай заводой коллектив үндэр социалис уялгануудые абажа, бүхы арга боломжонуудаа элирүүлээд, продукци гаргалгаа эрид дээшэлүүлхээр шиидэhэн байна. Теэд энэ асуудал хайшан гэжэ, ямар аргаар шиидхэгдэхээр хараалагданаб?

Нэгэдэхинь, Яруна-Хоргын бүлэг нуурнуудай уhанай хэмжээе сахиха ба нэмээхын тула арбан нэгэдэхи табан жэлдэ загаhанай ажахы байгуулха тусхай барилгын участок эмхидхэгдээ юм. Тэрэнэй барилгада 4 миллионhoo үлүү мүнгэн hомологдонхой. Гаргашалагдаhан зөөри 5—6 жэлэй туршада ашаяа харюулха зэргэтэй. Тиихэдэ 1981 оной туршада миллион түхэригэй барилгын хүдэлмэри бүтээгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Тус барилгын гүйсэд ашаглалгада үгтэхэдэнь түхэреэн жэл соо загаhан баригдадаг болохо. Тиигэжэ Яруунын загаhанай завод жэлэй хугасаа дотор 17.100 центнер загаhанай мяхаар хэгдэhэн продукци үйлэдбэрилхэ шадалтай предприяти болоод, арад зоной эрилтэ хангаха хэрэгтэ хубитаяа нилээд ехээр оруулха байна. Энээнэй 7100 центнерынь хабар-намарай хаhада, 10 мянган центнерынь үбэлэй үедэ баригдахаар хараалагдана.

Хоёрдохинь. Загаhа үсхэбэрилхэ тусхай проекттэй зохилдуулан, заводой коллектив загаhанай hүрэгэй бүридхэл hайжаруулха, тэрэнэй нөөсын хэмжээе сахиха, олзоборилго ашаг үрэ ехэтэйгээр ябуулжа, продукци үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ гээшые эгээл түрүүшын гол шухала зорилго гэжэ тоолоно. Гадна пелядиин, муксунай, сазанай, лещиин жараахайнуудые промышленна аргаар хүгжөөн түлжөөхын тула загаhа үсхэбэрилхэ тусхай ажахын барилга энэ табан жэл соо эхилэгдэхээр хараалагдана. Тус ажахы 800 га шахуу талмайтай газарые эзэлхэ юм.

Яруна-Хоргын бүлэг нуурнуудhaa загаhа олзоборилгые промышленна үндэhэ hууриин дээрэ табихын тула Гарамай загаhашадай пунктда эрьеын бааза байгуулагдахаар түсэблэгдэнхэй. Тиигэжэ загаhанай ажахын түрүүшын эрилтэнүүд хангагдажа, олзоборилгын суднанuудые, тусхай түхеэрэлгэнүүдые, зэр зэмсэгүүдые болон автотранспорт хадагалха, хэрэглэхэ, мүн заhабарилха арга боломжо олдохо байна.

Үндэр социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ аргын гол шухала гурбадахи зүйлынь хадаа ажалай эмхидхэл hайжаруулга болоно. Энэ асуудалда заводой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд үдэр бүриин анхарал хандуулжа, коллективэй гэшүүдэй дунда бодото, нүлөө ехэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалдаа коммунис ёhoop хандаха хэрэгые саашанхи хараа түсэбүүдэйнгээ гол шэглэл болгон, түсэб даабаринуудые болзорhoонь урид дүүргэхын түлөө бүхы ажалшадай хүсэ шадалые гүйсэд элсүүлжэ шадана. Эндэ загаhашадай эдэбхи үүсхэл, нүхэд ёhоной хани харилсаан, үнэн сэхэ, hайн hайхан сэдьхэлэй туhаламжа, мүр мүрөө түшэглэн ажаллаха ябадал хүн бүхэнэй үдэр бүриин ёhо жама болонхой. Энээнэй ашаар Яруунын загаhанай завод hара бүри, квартал бүхэндэ, жэлhээ жэлдэ түсэбөө ходоодоо үлүүлэн дүүргэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана гээшэ.

Загаhашадай мэргэжэл эрэлхэг зоригтойшуулай мэргэжэл гэжэ арад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй байха. Январиин янгинама хүйтэндэ, зунай аяама халуунда улаан гараараа губшуур татаха гээшэ тиимэшье таатай хэрэг бэшэл даа! Тиибэ ябашье мэргэжэлдээ дурлаhан, тэрэнээ табан хурган мэтээр шудалhан загаhашад эндэ олон.

Дүй дүршэлөөр баян болоhон Н. К. Орловой хүтэлбэрилдэг бригадын hайшаалта үүсхэлые тэмдэглэнгүй аргагүй. 1976 ондо Н. К. Орловой арбадахи табан жэлэй даабаринуудые болзорhoонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэhэн үүсхэл гаргажа, өөрынгөө урдын шаби В. С. Коваленкын бригадые социалис мүрысөөндэ уриhан байна. Тиихэдэ В. С. Коваленкын бригадынхид дам саашаа Н. А. Григорьевой бригадые мүрысөөндэ уряа. [illegible]

Байгалиин хэды хүндэ хүшэр байhаншье, ёhотой баатаршалга гаргаhан гэхэ гү, али шэн зорилготоор ажаллаhан Н. К. Орловой бригадынхид [illegible] арбадахи табан жэлэй [illegible] 15 hарын туршада [illegible] арга боломжонуудаа элирүүлээд, тэдэнэр арбадахи табан жэлэй хугасаа дотор хоёр табан жэлэй түсэб [illegible] 15.810 центнерэй оронд 36.231 центнер hайн шанартай продукци Эхэ орондоо үгэжэ шадаа.

Ямаршье коллективтэ — багашье, ехэшье — ажалай амжалта хүтэлбэрилэгшэhээ, тэрэнэй эмхидхэхэ шадабариhаа, ниитэ хэрэгтэ нэрэ [illegible] Ушар тиимэhээ тэргүүн хүсэ [illegible] Советэй Союзай Герой, Яруунын загаhанай заводой [illegible] Николай Константинович Орлов [illegible] хэды үгэнүүдые дурдая.

Тэрэ 1960 онhоо хойшо загаhашадай бригадаар хүдэлжэ зуураа нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой, арад зониие ударидаха, хүтэлбэрилхэ шадабариншье үдэрhөө үдэртэ дээшэлнэ. Жэлэй дүрбэн сагай ямар үедэ, али нуурта ямар загаhанай hүрэг олооро сугларнаб, яажа барихаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые Николай Константинович ябуул дундаа шиидхэжэд, загаhашанай нюусые өөртөө «дараа» ябадаг бэшэ, харин бүтэдын шадабари болгохые оролдодог хүн юм.

— Ёhотой эбтэй зөөтэй, ажалша бэрхэ коллектив байгуулхын тула хүн бүхэнэй абари зан мэдэхэ, тэрэ үгэеэ ойлгохо, нүхэр ёhoop мүр мүрөө түшэглэн ажаллаха гээшэ амжалтын алтан түлхюур болоно, — гэжэ Николай Константинович хэлэдэг. — Иимэ коллектив ямаршье бэрхэшээлнүүдые гаталжа шадаха, ямаршье хүндэ хүшэр харгы амжалтатай гаталха.

Эдэ үгэнүүдые тус бригадын дабажа гараhан түйлалтанууд эли тодоор гэршэлнэ: арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан 5270 центнерэй оронд — тэдэнэр 13.551 центнер загаhа барижа, даабариин 257 процент бэелүүлээ бшуу. Харин юбилейн табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдээр Н. К. Орловой хүтэлбэрилдэг бригада РСФСР-эй Загаhанай ажахын министерствын Ажалай Алдар Солын дэбтэртэ оруулагдан, хүтэлбэрилэгшэнь Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Тиихэдэ арбадахи табан жэлэй соо бригада алдар солоо улам суурхуулаа: РСФСР-эй Загаhанай ажахын министерствын 7-дохи зоны загаhашадай бригаданууд квартал бүхэнэй мүрысөөндэ 10 дахин илажа гараад, КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Мүнөө үедэ загаhашадай хүдэлмэри гүйсэд оньhожоруулха хэрэгтэ заводой дирекци олон анхарал хандуулаа, шэнэ зэр зэмсэгүүд худалдан абтана.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжонхой Яруунын загаhашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhoонь урид дүүргэхэ шиидхэбэритэй, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхын тула социалис мүрысөө улам эршэтэйгээр дэлгэрүүлнэ. Тэдэнэй хэлэhэн үгэдөө үнэн сэхэ ябадагые гэршэлэн, [illegible] Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүнгүүдээр РСФСР-эй Загаhанай ажахын министерство болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шагналтайгаар эдэ коллективтэ олгогдоо. Н. К. Орлов, В. С. Коваленко, Н. А. Григорьев, А. В. Баранов, Б. Н. Григорьев мэтэ ажалша бэрхэ шударгы, урагша hанаатай зон олон. Үндэр сал үргэлжэ губшуураар дүүрэн загаhа барихын түлөө шармайн оролдон, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллана.

М. ПОЗДЕЕВ,
эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой секретарь.

ФОТОРЕПОРТАЖ

1070—ЧЕМПИОНОЙ ДҮН

Хайшаашье харахада, хюрөөдэжэ унагаахаяа хайрлахаар, гараа хүргэхэеэ зүрхэ алдамаар, нилээд олон жэлэй туршада Хандагатай нютагай шэмэг болоhон хондообо, арбаад метр үндэртэй модотой нарhан тужа. Теэд хайшан гэхэбши — мүрысэхэ газар эндэл хадань — шадабари мэргэжэлээ, хаба шадалаа үзэлсэхэл гүбши даа!

Республикын 12 леспромхозуудай модо бэлдэгшэдэй заншалта мүрысөөндэ 14 эрхимэй эрхимүүдэй суглархадань, тэдэниие үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо Б. Кайков, Лесбумдревпромой хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой инструктор Н. Орлов ба Хандагатайн леспромхозой директор А. Егоров халуунаар амаршалаад, шанга туллалдаанда амжалта туйлахыень юрөөгөө.

— Мүрысөөнэй туг бодхоохо! — гэhэн захиралтын соностоходонь, энэ үндэр хүндые нёдондо жэл эрхим hууринуудай нэгые эзэлhэн В. Полевой бэелүүлэн, тудалдаhан жээрэбэй ёhoop тон түрүүлэн мүрысөө эхилбэ. Владимир Дмитриевич дүй дүршэл ехэтэй, мүрысөөндэ оло дахин хабаадалсаhан хүн юм. Теэд тон түрүүлэн мүрысөө эхилхэдээ ехэ тэбдээ юм гү — балайшье hайн үрэ дүн туйлабагүй. Абажа боломоор 1479-hөө оройдоол 885 очкотой болобо.

Суута модо отологшые булиха, ахиха зорилго урдаа табиhан удаадахи нүхэд ялhала үндэр дүнгүүдые харуулжа эхилбэ. 1068 очкотой болоhон Горхоной түлөөлэгшэ Б. Фёдоровые «Хүн хүсэхзеэ болёо» гэhэн хөөрэлдөөнэй гаража байха үедэ мүрысөөнэй талмайда Хүртэйн леспромхозhoo ерэhэн Владимир Хархенов гараба.

Һаял 30 хүрэжэ ябаhан Владимир залуу наhанай зали бадаруулаа гэхэ гү, али аха нүхэдөө ахижа гараа бшуу. Тэрэ дүн хамта 1070 очкотой боложо, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Д. ТУМАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мүрысөөнэй туг бодхоолго; В. Полевой; хүн бүхэн амжалта туйлахаар зэhэнхэй.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

ҺАЙНААР ХАРУУҺАЛХА

Республикымнай колхоз болон совхозуудта 660 мянга гаран гектарта тарилга хэгдээд байна. Тэрэ тоодо 258 мянга гаран гектарта шэниисэ, 40 мянга гаран гектарта ешмээн, 12 мянга гаран гектарта хара таряан, 12612 гектарта хартаабха тариг-дажа, түсэбтэ даабари дүүргэгдэнхэй.

Хаа хаанагүй ургамалай гараса муу бэшэ байбашье, июниин эхеэр хуурай байжа, буртаг ногоон тарилгые даража захалаа. Иимэ байдалда буртаг ногоонуудтай тэмсэхэ гээшэ мүнөө гол шухала болоод байна. Районуудта энэ хүдэлмэриие ударидаха тусхай штаб байгуулха хэрэгтэй.

Тиимэhээ район бүхэндэ ямар буртаг ногоонууд хаана урганаб гэжэ мэдэхэ, ажахы бүхэндэ таряалангай ургаса тэрээндэ хэр зэргэ дарагдааб гэhэн карта зохёожо, тэрэниие ямар болзорто усадхахаб гэhэн тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха шухала. Тиихэдээ энэ талаар арбан хоног бүхэндэ ямар хүдэлмэри хэгдэхэб гэжэ тодорхойлжо байха эрилтэ табигдана.

Ургаса хамгаалха албатан эндэ түрүүшын зэргэдэ хабаадаха ушартай. Таряалангые буртаг ногоонуудhaa сэбэрлэхэ агротехническэ онол арганууд болон химическэ зүйлнүүд хэрэглэгдэхэ болоно.

«Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд бүхы ажалаа бодомжотой hайнаар эмхидхэхэ уялгатай. Илангаяа гербицид хэрэглэхэдээ ямар ашаг үрэ гарахаб гэжэ харалсаха ушартай. Шэниисын, ешмээнэй, обёосой тарилга дээрэ 2,4-Д ба 2м-4х түхэлэй гербицид, диален, диамет болон бусад хоро хэрэглэхэдэ hайн. Тэрэниие ургамалай hагсайжа захалхаhaa эхилээд, гол хадхатарнь сасахада аша үрэтэй байдаг. Манай республика дотор химическэ аргаар буртаг ногоонуудтай тэмсэхэдэ урагшатай, ногоонууд 90 процент хүртэрөө усадхагдадаг байна.

Кукурузын тарилга дээрэ буртаг ногоонуудтай тэмсэхын тула аминна дабhа, симазин, атразин хэрэглэхэдэ зохид. Хартаабхын тарилгада линурон хоро ашагтай байдаг юм.

Саашадаа таряалангаа сэбэр hайн болгохын тула паар hайнаар элдүүрилхэ, зундаа тэрэнэй хойноhoo hайнаар харууhалха, газараа оло дахин урбуулхагүйн тула паар дээрэ гараhан буртаг ногоонуудые химическэ аргаар усадхажа болохо байна. Зундаа тэрэниие хоёр удаа сасахада hайн. Түрүүшын нарай ногоонуудые 2,4-Д гү, али диален хороор усадхаад, неделиин хахадай, хоёр неделиин үнгэрhэн хойно реглон гү, али дипиридилфосфат гэдэг юрын хороор сасахада, бүхы зүйлэй буртаг ногоонууд үгы хэгдэдэг байна.

Һүүлэй мэдээгээр республикын ажахынуудта 136 мянга гаран гектарта паар хахалагдаад байна. Үшөө 61 мянга гаран гектар үлэнхэй. Энэ хүдэлмэри Хориин, Хяагтын, Захааминай, Баргажанай районуудта урагшатайгаар ябуулагдаа. Зүгөөр Яруунын, Бэшүүрэй, Зэдын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын районууд гээгдэлдэ оронхой.

Паар гэшэ агрономой паспортнь болоно. Ган гасуурта дайрагдадаг манай республикада паар шухала үүргэтэй гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Паар болгогдоhон газарта шииг нойтон, нитрагна азот нөөсэлэгдэдэг, поли буртаг ногоонуудhaa сэбэрлэгдэдэг гээшэ. Теэд тэрэнhээ иимэ ашаг үрэ абахын тула паараа hайнаар харууhалха хэрэгтэй. Зүгөөр манай республикын ажахынуудта, паар буртаг ногоонуудта, хэлхы үндэhэтэй хяагта дарагдашана, эртэ хахалагдаhан паарай хүрьhэн хатуу болошоно. Иимэ ушарта яаралтай хэмжээ абаха шухала болоно.

Олон жэлэй буртаг ногоонуудай ургадаггүй паар дээрэ хоёрдохёо культивации хэхэдээ КПП-2,2 культиватораар 14—16 сантиметр гүнзэгыгөөр элдүүрилээд, тэрэнээ хахалхаhaa урид тэрэнэй hүүлээр 6—8 сантиметр гүнзэгыгөөр штангатай культиватор ябуулхада зохид. Хэлхы үндэhэтэй хяаг ургадаг газарта хэдэн удаа дисковани хэхэ, гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн иимэ хяаг ногоое КПЭ-3,8 ба КПС-4 түхэлэй культиваторнуудаар хэдэн удаа элдүүрилэн тэмсэжэ болохо байна.

Тарна, альпийскэ гречишкэ мэтын буртаг ногоотой газарые КПГ-250 түхэлэй плоскорезээр 28—30 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалаад, удаань культиватораар зургаа-долоо дахин дээгүүрнь элдүүрилхэ эрилтэтэй.

Эртэ хахалагдаhан, хүрьhэнэйнь хатуу болошоhон паар дээрэ олон жэлдэ ургадаг буртаг ногоонуудай үгы hаань, борнойлсожо байгаад культиваци хэдэг.

Республикымнай агрохимическэ албатанай гол зорилго юуб гэхэдэ, таряалангай үрэжэл hайжаруулха хэрэг болоно. Хүрьhэндэ үтэгжүүлгэ оруулха зуураа агротехническэ бусад хэмжээнүүдые хэрэглэхэдэ поли заhагдаhан дээрэ тоологдодог гээшэ.

Эмхидхэлэй талаhаань абажа үзэхэдэ, паар дээрэ комплексно үтэгжүүлгэ хэхэдэ эгээн зохид гэжэ элишэлэгдэнхэй. Зүгөөр сэбэр паарай энэ арга боломжонь хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Паар болгогдохо газар үтэгжүүлгээр, химическэ зүйлнүүдээр хүсэд хангагданагүй гэхэ гү, али эрдэмэй туйлалтануудай эрилтэнүүд бариматалагданагүй.

Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, олохон колхоз болон совхозууд үрэжэл багатай полиёо хүсэдөөр hайжаруулха комплексно хүдэлмэри хэхэ өөрын хүсэ шадалаар дуталдадаг байна. Тиимэhээ ажахынуудта энэ талаар «Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн туhа хүргэхэ арга-тай. Энэ нэгэдэлэй үйлэдбэриин баазын бэхижүүлэгдэхэ тума поли дээрэ иимэ агротехническэ комплексно хэмжээнүүд бэелүүлэгдэдэг болохо жэшээтэй. Энэ талаар «Сельхозхимия» нэгэдэлэй районуудай отделенинүүд ямар поли дээрэ иимэ заhабари-шанаржуулга хэгдэхэб гэhэн договор баталха болоно. Иимэ заhабарилга орохо поли гү, али паар болгогдохо газарые тусхай болзороор «Сельхозхимия» нэгэдэлэй оньhожоруулагдамал отрядуудта даалгажа үгэхэдэ hайн. «Сельхозхимия» нэгэдэлэйхид даажа абаhан газар дээрээ агрохимическэ комплексно хэмжээнүүдые бэелүүлhэнэй hүүлээр газараа хахалаад, актаар колхоздо гү, али совхоздо тушааха гүримтэй.

Манай эндэхи эрхэ байдалда таряалангай үрэжэл алдахагүйн тула жэлдэ гектар бүридэ 15 тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулжа байха хэрэгтэй. Хэрбэ гурбан политой севооборот байбал, бидэнэр паар болгогдохо полидо гурбан жэлдэ нэгэ удаа 45 тонно, хэрбээ дүрбэн политой байбал hаань, гектарай 60 тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулха болонобди. Паар болгогдоhон газарые хоёрдохёо хүрьhыень урбуулжа хахалхын урда тээ, июлиин hүүл багаар органическа үтэгжүүлгэнүүдые оруулха гүримтэй. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые КПГ-2,2 культиватораар элдүүрилхэ үедэ хэрэглэжэ болохо.

«Сельхозхимия» нэгэдэлэй оньhожоруулагдамал отрядууд паар болгогдохо hайжаруулагдаха газар дээрэ бүхы агрохимическэ комплексно хүдэлмэриие [illegible] са бодомжологдоhон [illegible] бэй, графигай ёhoop ябуулха уялгатай. Тиигээл [illegible] техникэ бүтээсэ ехэтэй ашаглагдахада, үтэгжүүлгын ашаг үрэ дээшэлхэ байна.

Саг үнгэржэл байна. [illegible] рилга болон паарай хо[illegible]hoo харууhалха хүдэлмэри эмхитэй hайнаар ябуулха энэ жэлдэ, мүн саашадаа баян ургаса абаха арга[illegible] гохо шухала. Эндэ агро[illegible] муудай үүргэ ба харюу[illegible] га ехэ.

Ф. БАДЕЕВА,
республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо.
С. БЕКЕТОВ,
республикын агрохимическэ лабораториин даагша.

Совет орон дотор

УРГАСА ХУРЯАЖА ЭХИЛБЭ

СИМФЕРОПОЛЬ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хуурай, халуун ударил тогтожо, Крымдэ орооhоной эдеэшэлгые түргэлхэhэн байна. Эндэхи олохон ажахынуудта таряа хадажа эхилээ.

Таряашад хахад миллионhoo үлүү гектар дээрэhээ намарай ешмээн ба шэниисэ хуряаха байна. Орооhоной 4 мянга шахуу комбайн, бусад олон техникэ ургаса хуряахаар бэлэн болонхой.

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын шэнэ юумэн гэбэл, хүдэлмэриин вахтова арга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ болоно. Эгээл түрүүн ургаса хуряажа эхилhэн Красногвардейскэ районой КПСС-эй XXI съездын нэрэмжэтэ колхоздо тэрэниие шадамараар хэрэглэнэ. Эндэ хуряалгын агрегат бүхэн 2 комбайнерта ба тэдэнэй туhалагшадта даалгагданхай. Хоёр жолоошон орооhо, хоёр тракторист hолоомо зөөдэг юм. Вахтанууд 4 час болоод нэгэ нэгэеэ hэлгэдэг. Механизаторнууд тусхай вагончигууд соо амардаг байна. Ажалаа иигэжэ эмхидхэхэдэнь, сүүдхэдэ 20—22 час соо хүдэлхэ, 15—16 гектарай орооhо хуряаха арга олдоно. Хүдөө ажахын дээдэ hургуулинууд болон техническэ мэргэжэлэй училищинуудай hуралсагшад, городой хүн зон механизаторнуудта туhална. Украинын баруун областьнуудhaa ерэhэн мянгаад комбайнернууд ургаса хуряалга дээрэ ажаллана.

Техникые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула заhабарилгын мастерской болон хангалгын баазануудай хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй.

ФЕРМЭНҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН КОМПЛЕКСНУУД

СЛАВЯНСК (Донецкэ область). «Славфермаш» завод шэнэ продукци бүтээдэг болонхой. Һаяхан тэрэнэй конвейерhээ мал ажалай комплексдо хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүд бэлэн боложо гараа.

Арбадахи табан жэлэй сакутан болохо тус предприятиин хүсэ шадал ходо ургажа байдаг. Шэнэ участогуудые ашаглалгада оруулhанай ашаар коллектив богони болзорто гурба дахин ехэ продукци гаргадаг болоо, тэрэнэй ассортиментые үргэдхөө. Малшадай ажалые хүнгэдхэдэг түхеэрэлгэ эндэ бүтээгдэдэг болоо. Механическа хабсаралгын цехэй ашаглалгада оруулагдахада, хабсаргагдахаар түгэс бэлэн болоhон түхеэрэлгэнүүдые эндэ бүтээдэг болонхой.

Энэ табан жэлдэ завод фермэнүүдтэ хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилгые хоёр дахин ехэ болгохо юм.

ГОРНЯГУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОЙ

ЧИАТУРА (Грузиин ССР). Эндэхи С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ уурхай дээрэ hаяхан улаан табан хушуун яларба. Коллективэй хахад жэлэйнгээ даабарие болзорhoo урид дүүргэhэнэй, Чиатурска болон Никопольско горнягуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөн тухай хэлсээнэй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тэрэ яларба бшуу.

50 жэлэй саада тээхидэ орходоо 6 дахин ехэ марганец тус уурхайда hарадаа үйлэдбэрилэгдэдэг байна. Никополиин горнягуудай туhаламжаар эндэхи үйлэдбэриин гол процессүүд оньhожоруулагдаа. Тиихэдэ Грузиин эрдэмтэд болон үйлэдбэрилэгшэдэй зохёоhон хүтэлбэрилгын автомат гуримые Никополиин горнягууд нэбтэрүүлhэн байна.

АРАДАЙ ГЭГЭЭРҮҮЛЭГШЭ

УЛЬЯНОВСК. Эндэхи В. И. Ленинэй гэр-музейдэ шэнэ экспонадууд нэмэбэ. Революциин вождиин бүлэ эндэ 1871 онhoo 1875 он болотор ажаhуугhан байна.

Архивhaа олдоhон Симбирскэ губерниин карта экспонадуудай дунда бии. Илья Николаевич Ульянов хүдөөгэй hургуулинуудта инспекторэй шалгалтатайгаар ошоhон тухайгаа тэмдэглэлнүүдые тэндэ хэдэг байhан. Шалгагдаhан мэдээнүүдэй ёhoop, иигэжэ ябаhанайнь ашаар Волго шадарай тосхонуудта hургуулинуудай 150 гаран шэнэ байшан баригдаhан байгаа.

Экспозицида табигдаhан арадай училищинуудай ажал ябуулга тухай тоосоонууд болон шэнжэлгэнүүд, багшанарай съезднүүдэй программануудай гараар бэшэгдэhэн хуудаhанууд хадаа Илья Николаевич гайхамшагта багша, методист, үхибүүдэй зан абаринe hайнаар мэдэдэг, шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ байhан гэжэ гэршэлэн харуулна.

КОММУНИСТ ТУХАЙ *хөөрөөн*

„ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА..."

Ингэжэ түрэл буряад арадай дэмы хэлсэдэггүй даа. Үнэхөөрөө, саашадаа ямар хүн боложо ябаха байhыеш үетэн нүхэдшни, суг хүдэлhэн, абари зангынь ойлгоhон зон заатагүй эртээнhээл тодорхойлдог байха. Жамба хүбүүн. бүри бишыхан ябахадаа, эхынгээ ажалые хэлсэжэ, нютаг нугаархиндаа: «Энэ Жамба хүбүүн Бизьяаэхэдээл адли бэрхэ малшан болохол байха» гэлсүүлhэн юм. Тэрэнь тон зүб байгаа.

Жамба 13 наhатайhaа малшанай орёо хүндэ ажалтай танилсажа эхилээ. Тэрэ сагай дайнай шэрүүн хатуу жэлнүүдтэ тудаа hэн.

Хүбүүнэй эжы Бизьяа Дамбаевна Доржеева «Улаан-Аха» колхозой тогтоhонhoo хойшо малшанаар таhалгарлагүй ажаллаhан намтартай. Жамбын эжы нимэ бүхэриг эхэнэр байгаа ха юм.

Бизьяа Дамбаевна угай малшан hааб даа. Бури мэнэ hая болотор гансаарханаа мал адуулжа ябагша бэлэй. Тэрээнтэй уулзабалшни, гансал мал тухайгаа хөөрөөд, өөр тухайгаа үгэшье дуугардаггүй hэн. Иигэжэл Бизьяа лагшадаар комсомолец хүгшөө бэеэ гамнангүй, гансал ниитын малай түлөө наhан соогоо шармайгаа. Аха нютагай түрүүшүүлэй гүрэн түрын хайрада хүртэхэдэ, Бизьяа Дамбаевна тэдэнэй тоодо «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа.

Мүнөө Жамба хүбүүниинь табин нэгэеэ шахажа, hаншагаа сайнхай ябана... Гушан найман жэлэй хугасаа соо тэрэ мал харууhална. Хүнэй сагай тохёолдохоос, Жамба Дамбаевич Самбялов эхынгээ: «Бэрхэшээлнүүдhээ айжа, гэдэргээ сухарижа болохогүй юм, хүбүүмни, хүнэй дабажа шадахагүй бэрхэшээлнүүд байдаггүй», — гэhэн үгэнүүдые hанаандаа эжэлүүдгүй оруулдаг.

Колхозой эрхим малшадай нэгэн, эдэбхитэй коммунист Самбялов зун бүхэндэ холын бэлшээринүүдээр нүүжэ, мал адуулдаг. Тэрэнэй ябадаггүй бэлшээри Ахын голдо үгы шахуу. Мүнөө зунаа байhал хээрэ үнгэргэжэ байна. Тэрээндэ 300 шахуу залуу мал даалгагданхай. Тэрэнэй туhалагшадаар комсомолец хүбүүд — Баяр Нуртаев Володя Мункоев хоёр хүдэлнэ. Баяр өөрынь хүбүүн юм. Сэрэгэй албанhaа табигдаhаар эсэгэтэеэ суг хамта ажаллажа, малшан мэргэжэлынь халан абажа ябана.

— Малаа hайнаар таргалуулхын тула шадамараар адуулха хэрэгтэй юм, — гээд, нүхэр Самбялов хөөрэнэ. Мал бэлшээхэдэ, забhарлалга гэжэ байха ёhогүй.

Жамба Дамбаевич партийна суглаан, правлениин заседани дээрэ мал ажал хүгжөөхэ гү, али сабшалан нуга hайжаруулгада хэрэгтэй, холбоотой шухала асуудалнуудые табидаг, шиидхэлгэдэнь хабаадалсадаг.

— Мүнөө үедэ коммунист хүн ямар гол уялгатай гээшэб? — гэжэ асуухадам:

— Уялга ехэ. КПСС-эй XXVI съезд энэ талаар тон тодорхой заабари үгөө бшуу. Харин би эдэ хоёр залуу хүбүүдтэ өөрынгөө мэргэжэл шадабариие дууhыень дамжуулха хүсэлтэйб, — гэжэ харюусаа.

В. ГАЛСАНОВ.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭГШЭДЭЙ ЗУНАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ПОШКАР-ОЛА. Мариин АССР-эй ажахынуудта витаминтай ногооной гурил бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Республика дотор монсойлгогдоhон тэжээл үйлэдбэрилхын тула хатаалгын 160 гаран агрегат бэлэдхэгдээ. Автономито областиин бүхы колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэhэн тусхай шэглэлтэй цехүүд энэ зундаа тэжээл бэлэдхэхэ юм. Ажахынууд 40 мянга гаран тонно витаминтай гурил бэлэдхэхээр түсэблэнэ.

ВИТЕБСК. Хура бороо ходо оробошье, Козловой нэрэмжэтэ совхоздо витаминта ногоо бэлэдхэлгэдэ hаад хээгүй. Ухаалан зохёогшодой дурадхалаар эндэ хатаалгын конвейер хэрэглэhэн байна. Дулаан агаар үгэдэг вентиляторай туhаламжаар тэрэнь хүдэлдэг юм. 2 сүүдхэ соо 5 мянга шахуу тонно үбhэ бэлэдхэнэ. Юрын аргаар хатааhан үбhэндэ орходоо, нимэ үбhэн соо гурба дахин ехэ каротин байдаг гээшэ.

МАРЫ. Марыйска областиин таряашад малай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ нэмэлтэ нөөсэнүүдые хэрэглэнэ. Ешмээнэй болон шэниисын хуряагдаhан таряалан дээрэ соя тарижа эхилээ. Силос болгогдохо кукурузатай холижо, белоогоор баян энэ ургамалые тарина. 1700 гектар таряалангай га бүриhөө 800 центнер ногоон набша намаа абахые хараална.

КРАСНОДАР. Хүдөөгэй хэдэн мянган хажууршад тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулна. Талын гол мүрэнэй, сөөрэмэй эрьё дээгүүр, харгын захаар, ойн соорхойдо тэдэнэр сабшалгаа хэнэ. Хэдэн мянган тонно үбhэн малай фермэнүүд болон комплекснуудта абаашагдаа.

КЕМЕРОВО. Кемеровскэ областиин колхоз, совхозуудта малай тэжээл бэлэдхэхэ нэмэлтэ нөөсэнүүдые бэдэрнэ. Ойн соорхойдо, гол мүрэнэй эрьедэ, ойн харгын захаар ногоо сабшажа эхилээ. Эндэhээ бүдүүн тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга бии. Энэ зорилготойгоор хээрэ газарта майханта саг зуурын хотонууд, гар хажууршадай амарха, эдеэлхэ газарнууд байгуулагдана. Тохёолдоод байhан хүшэр хүндэ байдалда студентнэр, hурагшад, хүдэлмэришэд хүдөөгэй хүн зондо туhалхые шиидэнхэй. Иимэ газарhaа 100 мянга шахуу тонно үбhэ нэмэжэ бэлэдхэхын түлөө социалис мүрысөөн звенонууд болон бригадануудай хоорондо эмхидхэгдэнхэй.

КУРГАН. Дулаан байжа, ногооной гарасые үргэдхөө. Тиигэжэ Ураал шадарай нуга сабшалан дээрэ үбhэ хуряалгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Таряашад уhалагдалаг талмай дээрэhээ эгээл hайн ургаса хуряана. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэнэй талмай үргэдхэгдөө юм. Оньhожоруулагдамал отрядууд тэжээл бэлэдхэхэ агрегадуудта ногоон набша намаа зөөнэ. Түрүүшын хэдэн мянган тонно тэжээл складуудта оруулагдаа.

ГОРЬКИЙ. Областиин колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэхэ талаар hара эхилээ. Мүнөө жэл энэ hалбари нэгэ ээлжээндэ үгтөө юм. Ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгын 500 гаран бригада байгуулагданхай. (ТАСС).

СССР-эй АРБАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТАБАДАХИ СЕССИ

АМГАЛАН ЁҺОНОЙ ЗОХЁОН БАЙГУУЛХЫ ЗАМААР

Тартуска гүрэнэй университедэй ректор депутат **А. В. Кооп** Эстонидо гэр байра бариха, коммунальна ажахые эмхидхэхэ талаар олдоһон дүй дуршэлдэ тогтожо хэлэбэ. Республика дотор хото городуудые барилга гол түлэб комплексноор бэелүүлэгдэдэг, барилгын индустри хүгжөөгдэдэг, кооперативна ба хубиин гэр байрын барилгада саг үргэлжэ анхарал хандуулагдадаг байна.

Гэр байрын фондые бүрин бүтэн байлгахын түлөө хариюусалга шангадхахын тула бүри ашаг үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ депутат мэдүүлээ.

Омско областиин заводой директор депутат **В. И. Зайцев** үгэ хэлэхэдээ, капитальна барилгые түргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха, мэргэжэлтэдээр хангаха асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба. Гэр байра болон социально-соёлой барилгануудые хурдан түргэнөөр хэлгэ худэлмэриин үрэ дүнгүүдтэ һайнаар нүлөөлдэг юм гэжэ үгэ хэлэгшэ хүтэлбэрилдэг предприятиингаа жэшээ дээрэ харуулһан байгаа.

Область дотор капитальна барилгын программын ямараар дүүргэгдэжэ байһые шэнжэлхэдээ, коллективүүдэй социальна хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ министерствэнүүд болон албан зургаануудай хабаадаха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ үгэ хэлэгшэ зааба. Тэрэнэй һанамжаар, барилгые материалнуудаар, оньһон техникээр гүйсэд дүүрэнээр хангаха шухала.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани үдэшэлэн Кремлиин Ехэ ордон соо болобо.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н.А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, Т. Я. Киселев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, В. И. Долгих, К. В. Русаков** гэгшэдэй ерэжэ һуухада, депутадууд болон айлшад нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаба.

Гэр байрын ажахые хүгжөөхэ, гэр байрын фондые ашаглалга ба бүрин бүтэн байлгые һайжаруулха тухай, мүн ССР Союзай ба союзна республикануудай гэр байрын Хуулиин үндэһэ һуурнин проект тухай асуудалнууд палатануудай ами амяараа болоһон заседаниинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ дүүргэгдээ гээд түрүүлэгшээр һуугша **А. П. Шитиков** мэдээсээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо депутат **И. В. Архипов** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Совет хүнүүдэй ажабайдалые саашадань һайжаруулха, тэрэ тоодо тэдэнние гэр байраар һайса хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ үргэн ехэ хэмжээ ябуулгануудые партийна, гүрэнэй ба профсоюзай органуудай, ажалша коллективүүдэй зохёогоод бэелүүлжэ байһыень энэ сесси дээрэ эдэ асуудалнуудые али бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэлтэ батаар харуулба гэжэ тэмдэглэһэн байна.

XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл соо тодоор найруулагдаһан манай парти болон гүрэнэй социальна, экономическа политикые үгэ хэлэһэн депутадууд нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ гэжэ тэрэ хэлээ.

Гэр байрын ажахые хүгжөөхэ ба гэр байрын фондын бүрин бүтэн байлгые хангаха талаар правительствын зохёон хараалһан бодото хэмжээнүүдые сесси дээрэ үгэ хэлэһэн бүхы хүнүүд һайшааба. Гэхэтэй хамта гэр байрын ажахын, гэр байрын фондые ашаглаха ба бүрин бүтэн байлгаха асуудалда хабаатай шүүмжэлхы ажаглалтанууд нэмэлтэ элидхэл дотор ба депутадуудай хэлэһэн үгэ дотор байгаа.

Муу шанартайгаар барилга хэхэ, гэр байра заһабарилха, горитой дутуу дундануудтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада тушааха баримтанууд үшөөл бии гээд һанаагаа зобонгёор тэмдэглэгдээ.

Правительство, тэрэшэлэн гүрэнэй тус тус комитедүүд, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаанууд энэ сесси дээрэ хэгдэһэн бүхы дурадхалнууд болон ажаглалтануудые анхаралтайгаар хаража үзэхэ юм гэжэ үгэ хэлэгшэ найдуулба. Тус асуудалаар СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой проект дотор эдэ органуудта зорюулагдаһан шухала даалгабаринууд хараалагданхай.

ССР Союзай болон союзна республикануудай гэр байрын Хуулиин үндэһэ һуурнин проект нэмэлтэ элидхэл ба депутадуудай хэлэһэн үгэ дотор бүрин дэмжэгдээ. Гэхэтэй хамта Хуулиин проектын зарим асуудалнуудые томодхохо дурадхалнууд оруулагдаһан байна. Палатануудай даалгабаряар СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэртэй хамта эдэ дурадхалнууд хаража үзэгдэһэн байна. Тэрэнэй эсэстэ СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэртэй зүбшэн хэлсэгдэһэн ССР Союзай болон союзна республикануудай гэр байрын Хуулиин үндэһэ һуурнин 20-дохи статьяда нэмэлтэтэйгээр баталха дурадхал оруулагдана.

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй сесси дээрэ хэлэһэн үгын тодорхой нүлөөн доро СССР-эй Верховно Соведэй сессиин бүхы худэлмэри үнгэрнэ гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Парламентнуудта болон дэлхэйн арадуудта хандалгые СССР-эй Верховно Соведэй нэгэн һаналтайгаар баталан абалга, тус сесси дээрэ ССР Союзай болон союзна республикануудай гэр байрын Хуулиин үндэһэ һуурние хаража үзэлгэ хадаа эб найрамдал сахин хамгаалха, арад зоной байдалые улам һайжаруулха гээшэ Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дээдын уг зорилго байгаа, мүнөөшье байһыень үнэншэмөөр гэршэлнэ бшуу.

Гэр байрын ажахые хүгжөөхэ, гэр байрын фондые ашаглалга ба бүрин бүтэн байлгые һайжаруулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол нэгэн һаналтайгаар баталагдан абтаба.

Палатануудта ами амяараа дуугаа үгэжэ, депутадууд ССР Союзай болон союзна республикануудай гэр байрын Хуулиин үндэһэ һуурние нэгэн дуугаар батална. Энэ үндэһэ һуурние хүсэндэнь оруулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол абтана.

Удаань сесси зүблэхэ зүйлэй удаадахи асуудалые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

«СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэ тухай СССР-эй Хуулиин проект тухай» элидхэлые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат **Н. В. Талызин** хэбэ.

Гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинуудай болон Хуули һанамжалан дурадхадаг комиссинуудай үмэнэһөө тус асуудалаар нэмэлтэ элидхэлые Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин секретарь **В. В. Загладин** хэбэ.

Ондо ондоо сагта баталагдан абтаһан Хуулиин олон тоото документнүүдэй ёһоор, СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэ тухай асуудалнуудые мүнөө болотор шиидхэдэг байгаа. Энэнь дүүрэн эрхэтэй совет зургаануудта, мүн СССР-тэ байдаг гадаадын эрхэтэдтэшье зарим бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулдаг байгаа гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Тиимэһээ ниитэ нэгэн Хуулие болзор соонь баталан абаха гээшэ тон зүйтэй гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинууд болон хуули һанамжалан дурадхадаг комиссинууд тоолоно. СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхын бүхы гол асуудалнууд тэрээн дотор гуримшуулагдаха байна.

Комиссинуудай һанамжын ёһоор, Хуулиин проект СССР-эй Конституциин эрилтэнүүдтэ гүйсэд таарана. Манай орон дотор гадаадын эрхэтэдэй эрхэ тухай Хуулие хэрэглэхэ дуршэл тэрээн дотор харуулагдана. СССР-эй хабаадалсадаг уласхоорондын хэлсээнүүдэй заабари зүйлнүүд проект дотор ёһотойгоор хараада абтанхай. Энэ талаар аха дүү социалис оронуудай Хуулиин дүй дуршэл мүн лэ хэрэглэгдээ.

СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэ уялгын дүримэй гол ёһонуудые Хуулиин проект тодорхойлно. Тобшолбол, СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхые лаб хангаха Хуулие тэрэ үргэдхэнэ.

Буржуазна гүрэнүүдэй иимэрхүү хуулинуудһаа демократическа шэнжээрээ, энэрхы һайн хандасаараа, мүн тэрээн дотор шиидхэгдэжэ байгаа асуудалнуудай хэмжээгээр Хуулиин проект шалгарна.

Уг гарбалһаа, социальна болон зөөриин байдалһаа, зүһэ шарайн ба үндэһэ яһанай, эрэ эмын илгааһаа, эрдэм номой, хэлэнэй илгааһаа, ямар шажанда хабаатай, ямар ажалтай байһанһаа, бусад ушар байдалһаа дулдыдангүй, СССР-тэ ерэһэн гадаадын эрхэтэд Хуулиин урда адли эрхэтэй юм. Совет хүнүүдтэ гадаадын эрхэтэд тушаа ямар нэгэн һэжэглэл байхагүй, байха ёһошьегүй. Совет хуулинуудые сахидаг, совет арадай ёһо заншалнуудые хүндэлдэг хүнүүдтэ хэзээдэшье һайнаар хандадаг гээшэбди. Совет хүнүүдэй гүн гүнзэгы интернационализм эндэ бодотоор харагдана. Энэмнай Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг эб найрамдалай, бусад оронуудай арадуудтай тогтоодог хани барисаанай болон харилсаа холбооной политикын нэгэ гэршэ жэшээ болоно.

Гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинуудай болон хуули һанамжалан дурадхадаг комиссинуудай үмэнэһөө үгэ хэлэгшэ комиссинуудай тобшолол дотор найруулагдаһан заһабаринууд болон нэмэлтэтэйгээр «СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэ тухай» СССР-эй Хуулие батална дурадхал оруулба.

Палатануудта ами амяараа дуугаа үгэжэ, депутадууд «СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэ тухай» СССР-эй Хуулие нэгэн дуугаар баталан абаа.

Тус Хуулие хүсэндэнь оруулха гурим тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол баталагдан абтаба.

Удаань СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай элидхэл СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. П. Георгадзе** хээ. СССР-эй Верховно Совет зохихо хуулинууд болон тогтоолнуудые баталба.

Энээгээр СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси худэлмэреэ дүүргэбэ.

(ТАСС).

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи хуудаһанда).

СССР-тэ ГАДААДЫН ЭРХЭТЭДЭЙ ЭРХЭ ТУХАЙ СССР-эй ХУУЛИИН ПРОЕКТ ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат Н. В. ТАЛЫЗИНАЙ элидхэл

Нүхэр Л. И. Брежневэй онсосхоһон «Парламентнуудта болон дэлхэйн арадуудта» СССР-эй Верховно Соведэй зорюулһан Хандалга бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдаа. Эб найрамдал хангаха гээшэ Совет гүрэнэй гадаадын политикын дээдэ зорилгонь урдань байһан, мүнөөшье байна, саашадаашье байха юм гэжэ тэрээн дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй XXVI съездын дэбшүүлһэн, 80-яад онуудта бэелүүлэгдэхэ эб найрамдалай программаһаа энэ дулдыдан гарана. Мүнөөнэй уласхоорондын байдал һайжаруулха, уласхоорондын түгшүүрэл һуларуулгые батадхан гүнзэгырүүлхэ, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые хизаарлаха, гүрэнүүдэй эбэй ёһоной харилсаа холбоо үргэдхэхэ талаар хоорондоо холбоотой олон тоото дурадхалнууд тэрээн дотор бии. Съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл соогоо хэһэн дурадхалнуудыень дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоон батадхаха хүсэгшэ бүхы хүнүүд дэмжэнэ.

Элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүд эбтэй эеэр зэргэ оршохо, мүн уласхоорондын үргэн харилсаа холбоо тогтоохо ёһотой гэһэн ленинскэ гадаадын политика Советскэ Союз эрид тууд бэелүүлнэ гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Манай парти болон гүрэнэй шухала хараа шугам, тэдэниие батадхан бэелүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй сэгнэшэгүй габьяатай байһан энэ хараа шугам бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ айхабтар хүнэй дэмжэлтэйгээр хүлеэн абтаһан, мэдэрэгдэһэн байна.

Эб найрамдалай программа бэелүүлгэ бүхы талааараа тэрэ тоодо экономико болон худалдаа наймаанай, наука болон культурын, спорт болон туризмын талаар СССР-эй уласхоорондын холбоое хүгжөөхэ таатай зохид эрхэ зүйл олгоно. Ажал хэрэг болон соёл түүхын шэнжэтэй холбоо харилсаан улам бэхижэнэ. Гансал үнгэрһэн табан жэлэй туршада гадаадын хорин табан миллион эрхэтэн манай оронда ерээд ошоо.

СССР-эй Конституциин үндэһөөр хуулинуудые нарижуулан хүгжөөхэ үргэн ехэ программа манай орон дотор бэелүүлэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Энэ худэлмэри ехэ һайн аша үрэтэй байна гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэлэһэн элидхэл соогоо заагаа һэн. «Шэнэ хуулинууд ниитын харилсаанай элдэб талануудые улам нарьяар, бүри зүбөөр гуримшуулха арга олгоно» гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэ тухай хуули иимэ шэнэ хуулинуудай нэгэниинь болохо ёһотой. Тэрэнэй проектнь СССР-эй Верховно Соведэй энэ сессиин үзэмжэдэ табигдаба.

Советскэ Союзда саг үргэлжэ һуудаг гү, али саг зуура байһан гадаадын эрхэтэдэй эрхэ уялгануудай гол асуудалнуудые нэгэн хуули дотор комплексноор тодорхойлхо гээшэ тус проектын зорилго болоно. Энэ хуулида хэлэгдэһэн заабари дүримүүд СССР-эй бусад хуулинууд дотор энээндэ хабаатай ондоо зүйлнүүдэй үгы һаань, ямаршье гүрэнэй эрхэтэн бэшэ гэхэ гү, али ямар нэгэн ороной эрхэтэн байһанаа баталан харуулжа шадахагүй хүнүүдтэшье хабаадаха юм.

Гадаадын эрхэтэдэй эрхэ уялганууд тухай хуули манай орон дотор анха түрүүшынхеэ найруулан зохёогдоо. Тус хуули СССР-тэ гадаадын эрхэтэдэй эрхэнүүдэй гол асуудалнуудаар мүнөө бии байгаа ёһо дүримүүдые нэгэдүүлнэ. Мүн бодото дээрээ хэрэглэгдэжэ байбашье, хуулида оруулагдаагүй байһан дүримүүд тэрээн дотор найруулагдаа.

Проект дотор табан бүлэг ба 33 статья бии. Эрхэ уялгануудай талаар тэрэнэй үндэһэлһэн гол ёһонуудынь СССР-эй Конституцида тодорхойлогдонхой. Мүнөө хүсэндөө байгаа уласхоорондын эрхын ёһо дүримүүдтэй, тэрэ тоодо экономическа, социальна болон соёл культурын эрхэнүүд тухай уласхоорондын пактда, мүн гражданска болон политическэ эрхэнүүд тухай уласхоорондын пактда бии байгаа дүримүүдтэй, тэрэшэлэн Хельсинкидэхи зүблөөнэй түгэсхэлэй актын зүйлнүүдтэй тэдэ гол ёһонууд гүйсэд тааралдана гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гадаадын эрхэтэдэй байдал тушаа уласхоорондын эрхын СССР-тэ хабаадаха бусад документнүүдһээ дулдыдан гараха уялганууд лаб сохом дүүргэгдэхэ байһаниинь тус хууляар хангагдана.

СССР-тэ байһан гадаадын эрхэтэд тушаа национальна ёһо гуримай хангагдаха байһаниинь шэнэ Хуулиин проектын шухалын шухала зүйлнүүдэй нэгэн болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Хэрбээ СССР-эй Конституци, тус хуулида ба бусад совет хуулинуудта ямар нэгэн ондоо ёһо дүримүүдэй найруулагдаһан бэшэ һаань, СССР-тэ байһан гадаадын эрхэтэд совет эрхэтэдтэй адли эрхэнүүд болон сүлөөнүүдые эдлэхэ, мүн тэдээндэл адли уялгануудые дааха ёһотой юм. Гадаадын эрхэтэд хуулиин үмэнэ адли эрхэтэй гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союзда байһан гадаадын эрхэтэдтэ үргэн ехэ эрхэнүүд болон сүлөөнүүдые олгохо зуураа тус Хуулиин проект СССР-эй Конституци хүндэлхыень, совет хуулинуудые сахихыень, социалис байдалай гурим ёһо, совет арадай ёһо заншалнуудые хүндэлхыень тэдэниие уялгална. СССР-эй эрхэтэдэй эдлэдэг бүхы эрхэнүүдынь гадаадынхидта сум олгогдохогүй байһаниинь ойлгосотой. Шэнжэ шанараараа өөрсэ тусхай эрхэнүүд болон уялганууд имагтал СССР-эй эрхэтэдтэ хабаатай байха ушартай.

Ажалшадай аша туһа болон эб найрамдалай хэрэг хамгаалһанайнгаа түлөө, революционно ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадаһанайнгаа түлөө, түрүү ниитэ-политическэ научна гү, али ямар нэгэн зохёохы ажал ябуулгада хабаадаһанайнгаа түлөө хашагдан мүрдэгдэһэн гадаадынхидта хоргодон байрлаха эрхэ ССР Союз болон союзна республиканууд олгожо болохо гэжэ тус хуулида хараалагдана гээд шэнэ хуулие тайлбарилха зуураа элидхэлшэ тэмдэглээ. Энэнь СССР-эй Конституциин 38-дахи статьятай болон союзна республикануудай конституцинуудтай тааралдана. Уголовно гэмтэндэ, элдэб эсын мүрдэн хюдагшадта бидэнэр хоргодон байрлаха эрхэ олгодоггүйбди, олгохошьегүйбди. Тэдэнэй хорото муухай аашануудынь дэлхэйн оронуудай демократическа олониитын зүгһөө улам ехээр буруушаагдана.

Хуулиин проект дотор дурдагдаһан, СССР-тэхи гадаадын эрхэтэдэй гол эрхэнүүд, сүлөөнүүд болон уялганууд тухай элидхэлшэ саашань дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

СССР-тэ байһан гадаадын эрхэтэдэй социально-экономическа эрхэнүүдые хуулида оруулалга, тэдэ эрхэнүүдые бэелүүлхэ арга боломжонуудые хууляар батадхалга шэнэ хуулиин илгарма зүйлынь болоно. Энэ хадаа капиталис оронуудай хуулинуудһаа совет Хуулиин гол шухала илгаань болоно. Ушар юуб гэхэдэ, капиталис ороной хуулинууд гадаадынхидай һууха, иишэ тиишээ ябаха асуудалнуудые гол түлэб гуримшуулдаг, харин бусад талаар гадаадын эрхэтэдэй ямар нэгэн эрхэнүүдые имагтал ёһын тэдыдэ тунхагладаг, тэдэ эрхэнүүдые бодото дээрэнь хангаха тухай оролдолго гаргадаггүй.

Шэнэ хуули хадаа уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ, хүнэй эрхэнүүдые хангаха хэрэгтэ Советскэ Союзай оруулһан ехэ хубита болоно гэжэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ Н. В. Талызин хэлэбэ. Тэрэ хадаа социалис байгуулалтын болон совет хуулинуудай бодото демократизм ба энэрхы ёһые эли тодоор гэршэлэн харуулна, мүн СССР-тэ гадаадынхидай эрхэнүүд хизаарлагдана гэһэн хэбэртэйгээр буржуазна номнолой шал худалаар хэлэдэгые элишэлэн харуулна. Экономическа, научна болон соёлой холбоо харилсаагаа бүхы гүрэнүүдтэй, дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхые хүсэгшэдтэй бүгэдэнтэйнь манай ороной бүхы хэмжээгээр үргэдхэхөөр бэлэн байһыень тус хуули гэршэлэн харуулха. (Альга ташалга).

Элидхэл хурянгыгаар үгтэбэ. (ТАСС).

Студентнэр туһална

ЛЕНИНГРАД. Политехническэ институдай студентнэр «Профлодой тусхай рейсээр Саяно-Шушенска ГЭС ерэбэ. Красноярскгэсстройн даалгабаряар М. И. Калининай нэрэмжэтэ политехническэ институдай ахалагша нурсын студентнэр — барилгын «Кибернетик» отрядай гэшүүд Енисей дээрэхи мантан томо ГЭС-эй барилгые хангадаг. Бетон үйлэдбэрилдэг заводые автомадаар хангаха проект табиһан байна. Зунайнгаа ажалай семестрэй үедэ студентнэр хүтэлбэрилгын автомат гурим хабсаргаха.

—ГЭС-эй барилгада хабаададаг предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүсэнүүдые нэгэдүүлһэн хэлсээндэ манай институт хабаадалсадаг юм,— гээд институдай партийна комитедэй секретарь Ю. Васильев хэлээ. — АСУ хабсаргахаһаа гадна отрядай студентнэр бетон хаалта барилсаха, станциин элшэ хүсэнэй тухеэрэлгые хабсаргалгада туһалха, гидро-барилгашадай һууриин тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ хабаадалсаха юм. (ТАСС).

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

МҮНӨӨ ҮЕЫН ГОЛ ШУХАЛА АСУУДАЛ

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, парламентнуудта болон дэлхэйн арадуудта Верховно Соведэй хандаһан хандалга уласхоорондын олониитын ба хэблэлэй анхарал татажа үргэлжэлһөөр. Эдэ документнүүд гадаадын оронуудай газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһануудта гүйсэд дүүрэнээр гү, али хурянгытаар толилогдоно. СССР эб найрамдал сахин хамгаалха, шахардуу байдалые һуларуулха хүсэлэнтэй байһанаа үшөө дахин баталба, совет шэнэ шухала үүсхэл мүнөө үедэ, империалис бүлэгөөрхидэй гэмээр дэлхэй дээрэхи байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байхада, онсо шухала удха шанартай байна гээд элдэб оронуудай гүрэнэй ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, парламентын гэшүүд, хэблэл тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалые хамгаалха гээшэ Совет гүрэнэй гадаадын политикын үндэр дээдын уг зорилго байгаа, мүнөөшье байһаар гэжэ Чехословакиин **«Руде право»** газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд дээрэ найруулагдаһан наяад онуудай эб найрамдалта программа энэ талаар шэглүүлэгдэнхэй.

Хүн түрэлтэнэй ерээдүй тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрһэн дүлэтэ уряа Москваһаа дахинаа соностобо гэжэ Болгариин **«Земеделско знаме»** газетэ бэшэнэ. Энэ уряа милитаризмын хүсэнүүдые хазаарлаха, дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулан сараха талаар КПСС-эй болон Совет гүрэнэй ленинскэ гадаадын политикын халуун эрмэлзэлэй толотомо гэршэ жэшээ болоно. Буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй залан сэхэ хараа шэглэлые Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, Совет парламентын хандалга элирхэйлэн гэршэлнэ.

СССР-тэ фашис Германиин зэрлиг муухайгаар добтолһонһоо хойшо 40 жэлэй үнгэрөөд байһан үдэрнүүдтэ хуули гаргадаг дээдын зургаанай дэлхэйн бүхы оронуудта хандаһан хандалгань гүнзэгы һүлдэ тэмдэгтэй, онсо удхатай байна гээд Польшын **«Трибуна люду»** тэмдэглэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ уласхоорондын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлнэ. Дайнай түрүүшын үдэрһөө һүүлшын үдэр болотор дүлэтэ зам гаталһан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ сэгнэшэгүй хубитаяа оруулна.

Нүхэр Брежнев Москвада үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдалые хамгаалгаһаа шухала удха шанартай зорилго мүнөө Советскэ Союзда, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта, дэлхэйн бүхы арадуудта байхагүй гэжэ тэмдэглээ гээд МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Секретарь Ц. Готов мэдүүлбэ. «Совет аюул» гэһэн хуурмаг хардалга гүрдэлгөөр далдалагдажа, американ империализм түрүүтэй милитарис бүлэгөөрхид политическэ түгшүүрилые улам һүжэрөөжэ, буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо ракетно-ядерна хэрэгсэлнүүдые түйлай ехээр бүтээн гаргажа байна. Иимэ зэрхэг түримхэй политика дэлхэйе ядерна дайнай аюулда хүргэжэ болохо. Бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитэтэй дуугаа ниилүүлэн, монгол арад энэ хандалгые нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэнэ.

Буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай Холбоото Штадуудтай, эдэнэй НАТО-гай холбоонгуудтай хөөрэлдөөнүүдые дары һэргээхые Леонид Брежнев үшөө дахин уряалба гэжэ **«Нью-Йорк таймс»** газетэ СССР-эй Верховно Соведэй сессиин худэлмэрие тайлбарилхадаа тэмдэглэнэ. Ябуулгануудаараа буу зэбсэг бүтээн гаргалгые дэмжэжэ, хүн түрэлтэниие асари ехэ аюул руу түлхижэ байһан бүхы хүнүүдые Москва уридшалан һэргээнэ, Советскэ Союз нэгэшье гүрэнтэй хёморхые хүсэнэгүй гэжэ американ **«Сан-Франциско икзэминер»** газетэ «Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын түлөө» гэһэн гаршаг доро мэдээсэл толилһон байна.

Ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха зорилготой хөөрэлдөөнүүдые хэхэ уряатайгаар Л. Брежневэй үүсхэлээр СССР-эй Верховно Совет парламентнууд болон дэлхэйн арадуудта хандаба гэжэ Франциин **«Юманите»** газетэ бэшэнэ. Хэрбээ дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые хараада абабал, энэ алхам тон шухала байна.

Англиин **«Таймс»**, Баруун Германиин **«Пельнер Штадт-Анцангер»**, Японой **«Асахи»**, Кипрэй **«Филэлефтерос»** газетэнүүд, Бразилиин парламентын гадаадын харилсаа холбооной комиссиин түрүүлэгшэ Флавиу Марсилиу Совет парламентын сессиин материалнуудые шэнжэлхэдээ, парламентнууд болон дэлхэйн арадуудта зорюулагдаһан шухала документ баталагдан абтаба гэжэ тэмдэглэнэ.

ТОЛОТОМО ИЛАЛТА

ПАРИЖ. Францида болоһон парламентын ээлжээтэ бэшэ һунгалтада зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүд толотомо илалта туйлаба. Һунгалтын хоёрдохи шатада эдэ хүсэнүүд нилээд урагшаа дабшаһан байна.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын даб дээрэхи баримта мэдээнүүдэй ёһоор, зүүнэй үзэлтэй партинуудай 328 түлөөлэгшэ: тэрэ тоодо 283 социалист болон зүүнэй үзэлтэй радикал, 43 коммунист Национальна суглаанай депутадуудаар һунгагдаа. Ороной буржуазна томо ехэ партинууд — республикые дэмжэдэг нэгэдэл болон Франциин демократиин түлөө холбоон — депутадай оройдоол 145 һуури абаһан байха юм. Национальна суглаанай шэнэ бүридэлдэ урдын парламентска олонхиин эдэ партинууд иимэ һуури абаба: ОПР-82, СФД-63. Хархис үзэлтэй жэжэ партинуудай түлөөлэгшэд долоон һуури абаа.

Президентын һунгалтын үедэ Ф. Миттераниие дэмжэхын тула Франциин Компартиин һунгагшад шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байна гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ВНР. Чепельскэ бүд нэхэлгын фабрикын продукци СССР-тэ ехэтэ һайшаагдадаг юм. Энэ жэлдэ предприятиин худэлмэрилэгшэд 1.700.000 дүрбэлжэн метр бүд Советскэ Союзда эльгээхэ гэһэн уялга абанхай.

МТИ—ТАСС-ай фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: предприятиин цехүүдэй нэгэндэ.

ОАЕ-гэй СЕССИ

НАЙРОБИ. Урда Атлантиин договор (САТО) гэдэг эмхиие Холбоото Штадууд болон ЮАР-ай расистнуудай байгуулха гэһэн зэрэхэг түсэбүүдые Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ) Министрнүүдэй Соведэй эндэ боложо байһан 37-дохи сессидэ хабаадагшад буруушааба. Зэрхэг түримхэй энэ бүлэглэлые эмхидхэн бүридүүлгэ Африкын оронуудай аюулгүй ба бэеэ даадһан байдалда хохидол ушаруулна, апартеидэй засаг захиргааниие бэхижүүлхэ зорилготой байна гэжэ ОАЕ-гэй гэшүүн-оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай болохоёо байгаа ассамблейн үзэмжэдэ табигдаха тогтоолой проект дотор заагдана.

Африкын ба уласхоорондын үндэһэн шухала асуудалнуудаар хэдэ хэдэн шухала тогтоолнуудай проектнүүдые сессидэ хабаадагшад баталба. Эдэ проектнүүд дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын һайшаан дэмжэлгэдэ табигдаха байна.

Р. Рейганэй захиргаанай расис ЮАР-тай бүри дүтэ боололгын, сэрэгэй харилсаанай политикые министрнүүд тусхай документ соогоо шоо үзэн буруушаан шүүмжэлнэ. Намибиин асуудалаар США-гай, Англиин, ФРГ-гэй, Канадын ба Франциин һүйдхэлтэ ябуулгануудаар һанаагаа зобожо байһанаа сесси мэдүүлээ.

ИРАНДАХИ БАЙДАЛ

ТЕГЕРАН. Иранай хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Банисадрые засагһаа буулгаһантаинь дашарамдуулан, ороной олон хото городуудта жагсаалнууд боложо үргэлжэлһөөр. Эдэ жагсаалнууд гол түлэб шуһа адхаралгата тулалдаанууд болошоно. Июниин 22-то гурбан хүн алуулһан, хэдэн зуугаад хүн шархатуулагдаа.

Гурим буса ябадал эмхидхээ гэжэ гэмнэгдэн, июниин 23-да Тегеранай Эвин гэдэг түрмэ соо үшөө зургаан хүн буудагдан алуулба. Тиигэжэ һүүлэй гурбан сүүдхэ соо саазалуулагшадай тоо 29 хүн болоо.

Керманшахан болон Илам провинцинуудай революционно прокуророй һанамжын ёһоор, Иранай урдын президент Банисадр мүнөө үедэ ороной баруун районуудта хоргодожо байна. Тэрээндэ туһалһан гү, али хоргодуулжа байһан хүнүүд хатуу шангаар хэһээгдэхэ юм гэжэ прокурор тэмдэглэбэ.

КАИР. Иранай урдын президент Банисадр июниин 21-һээ хойшо Египедтэ ошоод байна гэһэн баруунай информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдые баталхаяа гү, али буруушаахаяа АРЕ-гэй Соёлой болон мэдээсэлэй министерствын түлөөлэгшэ арсаа.

СОЁЛОЙ hОНИН

рэ хүдэлжэ, мүн гүн буряад хэлэн дээрээ hайнаар хөөрэлдэжэ, дуугаржа hургаха гэhэн зорилго хараалагдаhан байха юм. Б. Дагбаевай «Найдал» гэhэн зүжэг соо хүдөөгэй залуушуулай ажабайдал харуулагдана.

Залуу артистнуудай бэлдэжэ асарhан зүжэгүүд өөhэдтэнь дүтэ, түрэл байна бшуу.

ТҮРҮҮШЫН.., ТҮРҮҮШЫН...

Алас-Дурнын искусствын институт дүүргэhэнэйнгээ hүүлдэ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрта бүлэг залуу артистнууд хүдэлхэеэ ерэбэ. Энэ ушартай дашарамдуулан, манай корреспондент Б. Дымбрылова тус театрай директор **Ц. А. Балбаровтай** хөөрэлдэбэ:

—hүүлэй хорёод жэлэй туршада театрай кадрнуудые бэлдэхэ асуудалда бидэ тон ехэ анхарал хандуулнабди. 1958, 1969 онуудта Ленинградай театрай, хүгжэмэй болон киногой гүрэнэй институт дүүргэhэн артистнууд мүнөө бултанда мэдээжэ болонхой, ехэ амжалтатайгаар хүдэлнэ, — гэжэ нүхэр Ц. А. Балбаров хэлэбэ. — Тиихэдэ 1975 ондо Алас-Дурнын искусствын институт дүүргэhэн залуу артистнууд С. Хажитов, Д. Бочиктоев, Д. Сультимов, Ч. Ринчинов гэгшэд hонин-hонин рольнуудта наадажа, харагшадые баясуулна гээшэ.

Мүнөө жэл энэ институдые дүүргэhэн шэнэ бүлэг артистнар хүдэлхэеэ манда ерээ. hуралсалай дүрбэн жэлэй турша соо театрай артистын эрдэм шудалжа, тэрэнэй зохёохы ажалтай тэдэ танилсаhан байна. Энэ багахан хугасаа соо манай театрта бэлигтэй бэрхэ артистнуудые бэлдэнэйнь түлөө институдай багшанарта бидэ баяр хүргэнэбди.

Институт дүүргэжэ ерэhэн залуушуул июниин 15-hаа манай театрай артистнууд болобо гээшэ. Актёрнуудые театр бүрилдүүлдэг юм гэжэ К. С. Станиславский хэлэhэн байна. Үнэхөөрөө, hуралсал хадаа актёрой бүрилдэлгын эхин шата, театральна искусствын теориие шудалалга болоно, харин театр хадаа актёрой бодотоороо бүрилдэхэ hургуули мүн.

1982 ондо манай театр 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэ, харин 1983 ондо Ленинградта, мүн Хальмагай АССР-тэ айлшаар ошохо. Тиимэhээ артистнуудай шэнэ халаанай хэхэ хүдэлмэри ехэ. Оросой классик Н. В. Гоголиин «Гэрлэлгэ», Б. Дагбаевай «Найдал» гэhэн зүжэгүүд залуу артистнуудай түрүүшын шалгалта болоо гээшэ.

Театрай режиссёр **В. И. Кондратьев:**

—Эдэ зүжэгүүдые табихадаа, ерээдүйн артистнуудые классическа зохёолнууд дээрэ хүдэлжэ, мүн гүн буряад хэлэн дээрээ hайнаар хөөрэлдэжэ... Тиимэhээ эдэ зүжэгүүдэй гүн удхые, мүн найруулан табигшадай гол зорилгые залуу артистнууд бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдамаар.

Удаань залуу артистнуудтай хөөрэлдэбэбди. Тэдэнэй зарим hанамжанууд доро үгтэнэ.

Дабацу Юндунова: «Мүнөө бидэ дипломоо абаабди. Тиигээд олоной бүхы эрдэмээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүсэлтэй байнабди. Сэдьхэлнай хэды баяртай, урматай байбашье, бидэние ямараар угтаха хаб гэжэ hанаата болонобди. Юундэб гэхэдэ, республикымнай харагшад тон шанга эрилтэтэй шүүмжэлэгшэднай ха юм».

Александр Одоев: «Театраймнай мэдээжэ артистнууд — СССР-эй арадай артистка Мария Николаевна Степанова, РСФСР-эй габьяата артист Цыден-Дамба Цурбуевич Цурбуев, Буряадай АССР-эй арадай артист Георгий Борисович Бутуханов болон бусад бидэнэртэй — залуу артистнуудтай дүй дүршэлөө хубаалдаха байха гэжэ найданабди. Мүнөө жэл театрай 50-дахи сезониие нээхэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе угтаха байhандаа ехэ баяртайбди, тэдээндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахая оролдохобди».

Светлана Жигжитова: «Ужам үргэн Буряад оронойолон нютагай хүбүүд, басагад институт дүүргэжэ, түрэл театртаа бусаба гээшэбди. Би өөрөө Яруунын районой Мужыха нютагhаа hурахаа ошоо hэм. Мэдээшьегүй байтарнай hуралсалай дүрбэн жэл үнгэршоо. Театрнай бидэнээ хүндэтэйгөөр угтаа. Театрайнгаа, харагшадайнгаа, гэртэхиинэйнгээ этигэлые дуугаан харюулха гэжэ оролдохобди».

Эдэ залуу артистнууд түрүүшынгээ зүжэгүүдые Улаан-Үдын хүн зондо харуулжа байна. hүүлдэнь залуу артистнуудай түрүүшынгээ гастрольдо гараха. Тэрэнь Түнхэнэй райондо hаяар эхилхэ юм. Тиимэhээл эдэнэр «түрүүшын» гэhэн үгэтэй олол дахин уулзаха байха. Түрүүшын амжалтанууд, түрүүшын туршалганууд, түрүүшын бэрхэшээлнүүд... Эдэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа, зүбөөр ойлгожо, өөhэдынгөө бэлиг шадабариие саашадань мүлиин, бэрхэ мэргэжэлтэд болоhой гэжэ хүсэхэ байнабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Дагбаевай «Найдал» гэжэ зүжэгhөө хэhэг.

К. МУНКУЕВАЙ фото.

Цыдып ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

АЛЁШЫН ЭХЭ

РАССКАЗ

Дондок Гармаевич Сампилов мүнөөдэр ажалдаа хожомдошобо. Хори гаран жэл соо эндэ хүдэлхэдөө оройтожо үзөөгүй хүн аад, ехэл аягүйрхэбэ. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ коридор соо уулзахадаа, «Сайн!» гэhэншүүгээр хамар дороо гүбэр гэжэрхёод, сэнхир үнгэтэй үүдэн тээшээл яаралтай гэшхэлнэ. Одоолшье хүрэжэ, «яарахада, даараха» гэдэгтэл, суурганга нүхэ түлхюурээрээ оложо ядаhаар арай шамай үүдэеэ нээгээд, кабинет руугаа шургашаба.

Тэндээ ороходоо, hанаанинь нэгэ бага заhарба ха. Пальтогоо, шляпаяа тайлаад үлгэбэ. Тиигээд шарфынгаа шэгшэгээр хүлhэеэ аршажа байтараа зог татан, «хүн үгы аабза?» гэhэншүүгээр тойрожо хараашалаад, кабинет соогоо гансаараа байhанаа ойлгохо-доо, тархяа hэжэрэн, уршагад гэнэ. Шарфаяа пальтогойнгоо хамсы руу тэрэ дары гудараад, гарнуудаа дагуулан эльбэhээр, столдоо дүтэлбэ.

Нюдэнэйнгөө шэл гаргаад, мяхалиг хамар дээрээ торсолдуулан тодхохо зуураа, календаряа hэхээдхинэ. hүүлдэнь хүхэ сатин туруубшануудаа абажа углаба. Тиигээд үсэгэлдэр үдэшэлэн бэлдэhэн саарhануудаа гаргана, шоотоёо дүмүүхэнээр татан дүтэлүүлнэ. Урдань, пластмасс стакан соо байhан карандашнуудые нэгэ нэгээр абажа, үзүүрыень нарияар шалгаад, юрын модон столойнгоо hуралга сооhоо лагбан гаргажа, урдаа табиба.

Иигээдшье байхадань, жэгдэхэнээр, тоб гэмэ элихэнээр бэшэгдэhэн тоонууд зүрхыень баясуулбагүй, ууарг тархиинь уршалаа бүхэниие ээлбэгүй.

«Барма ехэ... Юундэ тэрэ хүгшэниие хамгаалба гээшэ-биб? Тоонгүй гараа hаа, ажалдаа сохом хожомдохогүй hэм. Трамвайгаар дүүрэн зон байhан аад, балай тооxо хүн үгы шэнги байна хамнай...»

Энэ бодолдоо дураа гутангаар, Дондок Гармаевич уршагад гэнэ.

«Тюу! Юун гэжэ зүнтэг урьяжа hуунабиб даа? Магад бишье тиимэ хүгшэн наhан болошоод, баhал доромжолуулжа, баhуулжа ябаха ааламбиб, юрэдөө?... Тезд урдань тэрээнhээ болохо юумэ ойлгоошо, хараашагүй болоод, гаргаша бэлэйлби. Юумни хүрэө гээшэб?..»

Гэнтэ тэрэниие зобооhон үнөөхи эли бэшэ, балар бодолынь, ялас гэhэн сахилгаан шэнгеэр толгойдонь зуралзан орожо, ажалаа огто мартаhан Дондок Гармаевич hанаандаа ээлэгдэбэ...

Үглөөгүүр трамвай соо ороходонь, хоёр залуу хүбүүдэй hууhан hандалиин түшэлгэhээ бариад зогсожо байhан бүхэтэр хүгшэн: «Хүбаад, би нахатай, хүл муутай хүгшэнби. hуулгыт даа намайе»,—гэжэ гуйба.

Тиихэдэнь наада захада hуугшань эгсэ эрьелдээд, урагшаа дугдышоод зогсоhон хүгшэниие шоо үзэнгеэр хүлhөөнь толгой хүрэтэрнь хараад, «Хара үглөөгүүр хайшаа ялхиргаhан үтэлибши? Гэртээ hууха юм гүбэ. Сүлөө сагшни ехэ ха юм» — гээд, буруу харамсаараа, нүгөөдэтэеэ хөөрэлдөөгөө юуншье болоогүй юм шэнгеэр үргэлжэлүүлбэ.

Хүгшэн иимэрхүү харюу хүлеэгээгүй байгаа. Ойро зуура соо юуншье гэхэеэ ойлгожо ядаhан хэбэртэй зогсобо. Тиигэhээр эдэ үгэнүүд гүн зүрхыень дайраа ха: үнгөө алдажа ангашаhан уралнуудынь шэшэргэнээд, hалганан татаhан хоолойгоор хүбүүдтэ дахинаа хандаба.

—Юуншье гэнэбши даа, хүбүүн. Би оёдолой фабрикада вахтёроор ажалладаг хүнби.

—Мүнгэнэй хойноhоо обтохо шададтай хадаа, нэгэ бага зогсо,—гээд, сонхын хажууда hуугшань hэнгэргүйгөөр харюусаба.

—Яаhаншье яар хүбүүд гээшэбтэ даа. Таанадhаа үлүү hайн хоёр хүбүүдтэй хүн hэм. Тезд тэдэмни дайнда үгы. Ури хүүгэдгүй болошоhон хадаа сагаа үнгэргэхэ мүрөө бэдэрнэб даа, — гэжэ хүгшэн арай шамайхан гүбэнеэд, тэсэхэ аргань hалажа, үнгалаг дуhалхануудаа нюдэдhөөнь эжэлүүдгүй гоожобо.

Тиихэдэнь, наана hуугшань баhа эрьелдээд: «Ши хүгшэн, манай психикые бү даралши. Худалаар шашахадаа ядахагүй хаш. Холо болол даа, саашаа!»—гэбэ.

Эгээл тиихэдэнь, Дондок Гармаевич тэсээгүй. Магад Илалтын үдэрэй ойртоhон хада фронтовигуудай, дайнда унаhан хүбүүдэй эхын иимээр доромжолуулжа байхадань, хажуу тээ үлэхэ аргагүй байhанаа тэрэ ойлгоо ааламb? Юрэдөө, эрид шиидэнгеэр хүбүүдтэ дүтэлөөд: «Яяр шолмонууд, үтэр бодогты!» — гэжэ бадашаба. Тиихэдэнь, тойроод байгшад гэнтэ нойрhоо hэрихэндэл, булта дэмжэжэ, үнөөхи хоёр хүбүүдынь трамвайhаа бууха баатай болоо. «Байзалши, бузар, дайралдахаш даа» —гэжэ занаhаар талиина hэн.

Харин Дондок Гармаевич үнөөхи хүгшэнөө ажал хүрэтэрнь үдэшэжэ, сагаа бараад, ажалдаа хожомдоhон байгаа.

Базаарhаа гараад, горсад тээшэ ялхиргалдажа ябахадаа, «Хүбүүдтнай ямар фронтнуудта алба хээ hэм?»—гэжэ асууба. «Бү мэдэе даа. Ямар фронтнууд юм hэм. Гансал хаана газар дээрэ унаhыень мэдэнэб даа. Ехэмни, Колимни—Ленинград, харин бага Алёшомни бүри Прагада хосороо» — гэжэ хүгшэн аалихаанаар харюусаба. «Фамилитнай хэн бэ?».

—Попова.

Мүнөө энэ ажалдаа ерээд hуутараа, Прага шадар баатарай үхэлөөр унаhан нүхэрынь, нютагайнь хүбүүн Алёша Попов гэжэ нэрэтэй хамнай гэhэн бодол уураг тархиинь гэрэлтүүлжэрхибэ. Тезд юундэ тэрэ дары гансата hанаагүйб, хүгшэндэ хэлээгүйб? Магад тэрэ шэрүүн үе тухай hанаанинь иимэл hаа обор, богонихон байшаба гү? Энэ бодол үгөө ахираар үзэгдэжэ, нэгэн зүн соогоо мухарижал байhан ажабайдалынь хайшааб даа гүйхэн, hонигүй мэтээр hанагдаба.

Тиихэдэ, Прага шадар, нютагай хоёр хүбүүд, сержант Алёша Попов рядовой Дондок Сампилов хоёр полкынгоо дабшаха харгые тагнаха даабаритай взводой бүридэлдэ орожо, табан танкнуудте hуугаад, фашистнартай тулалдажа байhан чех патриоднуудта туhалхаяа яаража ябаhан юм.

Эгээл тэрэ тагнуул Алёша Поповой hүүлшын харгы болоо hэн. Үдхэн бургааhан сооhоо эбдүүсэн ташаганаhан пулемёдой абяа гарамсаар, урдань сомсойжо hууhан Алёша обогод гээд, хабарай шабар шабха болоhой харгы руу унашоо hэн. Харин амиды үлөөшэд танкhаа hурэжэ буугаад, дайсадай үлөөhэн халхаламжын бүлэгые хюдаhан юм. Зүб даа! Тэрэ Алёшын эхэ!

Дондок Гармаевич хүлэршэhэн духаяа аршаад, сэнтэжэ эхилhэн толгойгоо гунхуулан, удаан hууба.

Нютагаа бусамсаараа Алёшын эхые юундэ олоогүй hэм. hурагшалад гээд лэ орхёо хамнай. Тиихэдээ дайшалхы хани барисаанда, дайнда унаhан нүхэдэйнгөө дурасхаалда урбаhан болоно гээшэ гү?

Дондок Гармаевичай шарай барайжа, үндэр духань уршалаатай, шара-хүрин нюдэн соонь гуниг үзэгдэбэ. «Алёшын эхэтэй заабол дахин уулзажа, тэрэ гашуудалта үдэр тухай, эрэлхэг зоригтой, баатар хүбүүе хүмүүжүүлhэн тухайнь заабол хөөрэхэб, туhалхаб, баяр баясхалангүй ажабайдалыень халташьа hаань дулаасуулма гэрэл заабол асархые оролдохоб» — гэжэ Дондок Гармаевич бэдобо. Тиихэдэнь, зосоонь суглараhан гуниг, гашуудал халта тарахадал гэбэ...

Дүрбэн хоног үнгэрбэ. Яаралтай командировкоhоо мэнэ hая бусаhан Дондок Гармаевич гэртээ орожо, бэеэ нэгэ бага hэргээгээд, мүнөө оёдолой фабрикада дүтэлжэ ябаба. Тэрэнэй зосоо хэзээдэшье заhагдашагүй аюул, тодхор зүгнэhэн мэдэрэл тэнтэ, хаанаhааб даа. гүн сээжынь оёорhоо зүрхыень нидхэрэн түрэбэ. Тэрэ бүри яаран, углуу тойроод гараха-даа, зог татан зогсошобо.

Фабрикын хорёо руу ороhон воротаhаа веногуудые бариhан хүнүүд аалиханаар гаража байба. Удангүй улаан хуурсаг харагдаад, абяа дуугүй хүнүүд хойноhоонь ябана.

Дондок Гармаевичай зосоо тогтоhон мүлшэхэн тэнсүүриин утаhахан таhаршахадал гээд, энэ дэлхэй хүйтэн, хооhон мэтээр тэрээндэ hанагдаба. Зоной хойно ябаhан залуухан эхэнэртэ дүтэлөөд: «Хэн бэ? Хэниие хүдөөлнэб?» — гэжэ ганса уралнуудаараа асууба. «Манай хүндэтэ Аграфена Степановна Поповае. Үдэшэрөөбди даа булта» —гээд, уйлаганан саашалаа hэн.

Дондок Гармаевич байрадаа зоогдошоhондол тогтоод, толгойhоо абаhан шляпаяа гам хайрагүйгөөр бажуун, нюдэнhөөнь гоожоhон нёлбоhонууд соонь дэлхэйн шарай балартажа, оркестрэй гунигтай аялгын, шэнэлжэ, дуулажа, баясажа байhан хабарай, дэлхэйн абяанууд хуу замхажа, «Хожомдооб! Аяар гушаан гаран жэлээр!» — гэhэн бодол сабиргай руунь алхадаж сохилбо...

ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ, ИНАГ ДУРАНАЙ ТҮЛӨӨ...

Гоё hайхан дуу хатараар баян, түргэн урасхалтай уhан мэтэ, hонирхолтой ушаралнуудаар элбэг ажабайдал үзэгдэбэ. Энэ хадаа опереттын үльгэрлиг орон ха юм. Франц Зуппе гэгшын «Донья Жуанита», Имре Кальманай «Чардашай ээзи дангина» гэhэн классическа опереттэнүүдые харахадаа, иимэ ажабайдалтай танилсанабди. Эдэ зүжэгүүдэй гол рольнуудта эхэнэр хүнүүдые харанабди. Энээние опереттын нэрэнүүдшье гэршэлнэ. Гэбэшье түрүүшын зүжэгэй гол героиня — Донья Жуанита 2-дохи үйлын hүүл багта бии болоно бшуу. Юундэб гэхэдэ...

...Санта-Роза аралай губернатор hаймhаруу Дон Помпонио (артист В. М. Хозяйчев), тэрэнэй hамган, олон зантай дээрэлхүү Олимпия (РСФСР-эй арадай артистка Гримм-Кислицина), гарнизоной дарга, адмирал, hанаhанаа сэхэ руунь табижархидаг, үсэд нэтэрүү сэр Дуглас (артист К. С. Аркадьев) сэрэгшэдтэеэ хамта энэ аралай арадые дарлана. Буhалгаашадай нэгэн Жуан (артист Б. Симонов) сэрэгшэдтэ баригдаха болоходоо, эхэнэрэй хубсаhа үмдөөд, губернаторай hамганай зээ басаган Жуанита болоно, эндэhээ донья Жуанитын ушаралта ябадалнууд эхилнэ... hайхан шанга хоолойтой, бэлигтэй залуу артист Б. Симонов үнэншэмэ hонирхолтой образ гаргажа шадаа. Эхэнэрнүүдэй тангаригые харуулhан сценэдэ дүй дүршэлтэй актриса З. Гримм-Кислицина Олимпиин ролиие шадамар бархээр гүйсэдхөө. Тэрэнэй наадаhан Олимпия анхандаа актриса ябаhан, абаашатай эхэнэр. Тиибэшье түрүүшынгээ нүхэр Павлстой (артист Ю. Тихонов) уулзаад, гансата hайн хүн болошоно, энээндэнь харагшадай этигэхэнь бэрхэтэй байна. Юундэб гэхэдэ, эгээл урагшагүй минии роль — губернаторай hамганай роль гэжэ өөрынгөө хэлэhэн үгэнүүдтэ актриса бидэниие гүйсэд үнэншүүлнэгүй. Павлогой басаган Кармелын ролиие смог дорюунаар, зүрхэ хүдэлгэмөөр, жүтөөн дуран хоерые түрүүлэн, артистка З. Макашина гүйсэдхөө. Үнэн зүрхэнhөө гуниглажа, дурлаhан нүхэр Рамоноо (артист А. Сергеев) хулэзн дуулана. Энэ үедэ Кармелын зүрхэ сэдьхэлэй байдалые баледэй солистка, РСФСР-эй габьяата артистка Н. М. Ванзина өөрынгөө хатар соо зохидоор зураглаа. Дон Помпонио, сэр Дугласые наадаhан артистнууд В. Хозяйчев, К. Аркадьев гэгшэд рольнуудаа hонирхолтойгоор наадаа.

Хүнгэн хүлтэй, засагта дуратай, хотирhон-бэтирhэн харгытай дон Помпониогой образтой танилсанабди. К. Аркадьевай гүйсэдхэhэн адмирал сэр Дуглас — сэхэрмэг, нэгэ бага ухаагаар дутуушаг шэнги, «этигэхын тула юумэ тэhэлхэ» гэжэл ябадаг хүн.

Гэбэшье эдэ рольнууд нэгэ янзаар наадагдана гээшэ гү, гэхээр. Тиихэдэ эдэ образууд хүгжэлтэгүй шэнги байна.

Тиигэбэшье эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэhэн энэ аралай арад зоной илалтаар дүүрэhэн, дуу хүгжэмтэи, хатар наадатай, хүхюу зугаатай зүжэг хүн зоной дурые буляагаа.

И. Кальманай «Чардашай ээзи дангина» гэжэ мэдээжэ опереттын гоё рольдо — Сильвия боложо З. Макашина бэрхээр наадаба. Энэ зүжэгтэ бэлиг шадабаритай, гоё хоолойтой байhанаа актриса гэршэлээ. Бусад рольнуудта А. Сергеев (Эдвин), С. Боридко (Бони), З. Гримм-Кислицина (Цецилия) гэгшэд hонирхолтойгоор наадаба. Залуу артист С. Боридко шогтой зугаатай, хүнгэн хүдэлсэтэй, hайхан хоолойтой. РСФСР-эй габьяата артист Х. Кишмахов Леопольд фон Вайлерсхейм тайжын, хонгёо хоолойтой артистка Т. Захарченко Стазиин рольнуудые гүйсэдхэжэ, бултанда hайшаагдаа. Генералай бишыхан рольдо наадаhан артист В. Чечукалов геройнгоо аяг аашые, hониноор гэшхэлдэгые зохидоор зураглана. Гэбэшье зарим образуудынь, жэшээлхэдэ, Лазаревичэй (артист С. Попов), Мишкын (артист П. Боровский), мүн нэгэ хэды гол рольнуудынь бултадаа гүн удхатай, гүнзэгы боложо шадаагүй гэжэ тэмдэглэхээр. Тиигээд заримдаа хатар, дуунуудынь геройнуудай сэдьхэлые гүйсэд элирүүлнэгүй. Мүнөө Улаан-Үдэ гастрольдо ерэhэн Хабаровскын хүгжэмтэ театрай коллектив шэнээр бүридэhэн байна. Тиимэhээ энэ коллектив дүй дүршэл ехэтэй болоодүй гээшэ гү гэжэ hанагдана. Мүн театрай режиссёр Е. Д. Туговиков хэды hонирхолтойгоор зүжэгүүдые табибашье, опереттын зүйлнүүдые: үгэнүүдые, дуу, хатар, актёрнуудай наадые хамтэдхан нэгэдүүлжэ, режиссёрско гол бодолоо гаргуулха хэрэгтэ элсүүлжэ шадаагүй. Тиимэhээ тус тустаа hайнуд, дура татамаар үзэгдэлнүүд бии аад, бүхэлидөө hайн болоногүй.

Хэды тиигэбэшье, опереттын үндэhэ hуури табигшадай гоё hайхан дуу аялгануудые шагнан, hонирхолтой хатар, наадые, уранаар шэмэглэhэн сценые хужарлан хаража hуухада, аятай даа. Үнэхөөрөөшье, театрай зал соо хүн зон дүүрэшэнхэй, үлүү билет hураhан зон театрай хажууда хододсо олон байха юм. Шог зугаатай, hайхан дуу хүгжэмтэй, хатар наадатай, элдэб ушаралта ябадалнуудтай хүгжэмтэ комедиин театрай зүжэгүүд бидэндэ, харагшадта, hонирхолтой, хэрэгтэй.

Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Зуппегай «Донья Жуанита» опереттэhээ хэhэг.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ШАТАР

ХОЁРДОХЁО ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Республикын Гэгээрэлэй министерствын кубогта хүртэхын түлөө hурагшадай дунда шатараар Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөн боложо, 12 команда хабаадаhан байна. Гусиноозерск хотын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Загарайн районуудай эдир шатаршад эдэнэй дунда ороhон байгаа.

Нэгэдэхи бүлэгhөө Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 35-дахи hургуулиин, Железнодорожно районой «Ленинец» гэжэ үхибүүдэй клубай суглуулагдамал командануул илажа гараа. Хоёрдохи бүлэгhөө Железнодорожно районой 42-дохи hургуулиин эдир шатаршад, Советскэ районой hургуулинуудай суглуулагдамал команда түрүү hууринуудые эзэлбэ.

Хюлгэ бүхэн дээрэ hонирхолтой, шанга тэмсэл болоо. Ялала hайн бэлэдхэлтэй Гусиноозерск хотын, Улаан-Үдын 1-дэхи интернат hургуулиин командануудай түгэсхэлэй мүрысөөндэ гаража шадаагүй байhан ушарынь энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Тамир Баиров (47-дохи hургуули), Олег Красавин (43-дахи hургуули), Сережа Баклашов болон Дарима Гармажапова (33-дахи hургуули) гэгшэдhээ бүридэhэн Советскэ районой суглуулагдамал команда бүхы уулзалгануудтаа шүүжэ, шатараар республикын дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

42-дохи hургуулиин hурагшад —хоёрдохи, 35-дахи hургуулиин эдир шатаршад гурбадахи hууринуудта гараа.

Нэгэдэхи хюлгэ дээрэ Сережа Мекешин (Гусиноозерск), хоёрдохи хюлгэ дээрэ—Баяр Доржиев (1-дэхи интернат hургуули), гурбадахи хюлгэ дээрэ Андрюша Ендонов (мүн лэ энэ hургуулиhаа,), дүрбэдэхи хюлгэ дээрэ Дарима Гармажапова гэгшэд илалта түйлажа, республикын Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаhан байна.

Х. ГАРМАЖАПОВ,
мүрысөөнэй судья.

ХИЛЭ ХҮРЭТЭР АРБАН КИЛОМЕТР

Лангшон провинциин газар дээрэ гэшхэhэнээ абаhаар лэ мэдэхээр юм. Харгы замда хүн зон тон үсөөн ушарна. Үе-үе болоод лэ сэрэгэй улаан номернуудтай ашаанай машинанууд дайралдана. Автомадуудые бариhан патрульнууд үнгэрhэн машинануудые удаан шэртэн хараха юм. Хилэ шадарай уезднүүдhээ тэрьедэгшэдэй саг зуурын байранууд шоссетэй зэргэлээд түбхинэнхэй.

Лангшон хото провинциин түб юм. Хэзээ нэгэтэ олон хүн зоной үймэжэ, машинануудай гүйлдэжэ, паровозой хуугайлжа байдаг хотодо мүнөө хон-жэн, hүрөөтэйгөөр үзэгдэнэ. Городто хооhон шахуу. Ябаган ба велосипедтэй хүнүүдэй ябаха гансахан дүүжэн хүүргэ Никунг мүрэн дээгүүр табигданхай. Автомашинанууд мүрэн соогуур ябадалаараа гарадаг. 1979 оной февральда hандаргагдаhан байшангууд мүнөөшье болотор заhагданагүй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо фронтын лини болоhон КНР-эй хилэ артиллериин hомоной hүрэлгэhөө дүтүүр үнгэрдэг. Хотын түбhөө Хитадай хилэ хүрэтэр шоссе харгыгаар 17 үлүүтэй километр, харин сэхэ харгыгаар эройдоол 10 километр болодог. Хэрбээ эндэ ямар нэгэн гэрые заhаашье hаань, хараада абтажа, буудагдаха hэн бээз. Хитадай артиллеристнууд hандархай барилгануудыешье hаань, буудажал байдаг.

— Май hарада хитадууд манай провинциин хилэ шадарай нютагуудта, мүн Хатуен провинци худар үргэнөөр добтолжо эхилээ hэн, — гэжэ Лангшоной сэрэгүүдэй командалагшын орлогшо подполковник Лё Пинь хөөрэнэ. — Манай сэрэгүүдтэ эсэргүү ябуулгануудые саашадаа хэхэдээ, тактическа талаараа булюу байхые дайсадай оролдодог тухай СРВ-дэ эсэргүүгээр үүсхэдэг Хитадай хорото ябуулганууд гэршэлнэ. Зүгөөр Хитадай сэрэгэйхид юушье хэжэ шадаагүй. Манай сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо хилэнүүдые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалдаг юм.

Тэрэ байлдаануудта нүхэр Чениин даадаг батальоной олон сэрэгшэд шалгараа hэн. Майн 15—16-да тус батальоной солдадууд хэдэн зуугаад хитад булимтарагшадые хүлhөөнь буулгаа hэн. Тэдэниие миномётчигууд халхалжа байгаа.

Танкистнууд ба артиллеристнүүд дайсанай добтолгые гэдэргэнь сохёо. Старшина Нгуен Тхань Юиннэ, танкист Лыу Динь Фукын, артиллерист Ле Ба Тьенэй нэрэнүүдые Лангшоной сэрэгүүдтэ hайн мэдэхэ болонхой. Бусад сэрэгшэдшье тэдээнтэй зэргэсэнэ.

Ямаршье дайн түрүүшын ээлжээндэ амгалан хүн зондо гасалан зоболон асардаг гээшэ. Тиин Лангшон провинцидашье иимэ байдал үзэгдэнэ. Жэшээнь, май hарын гурбахан үдэртэ Венланг уездын тосхонуудаар 10 мянган hомон, Баолонг общинна худар гурба мянган hомон табигдаа.

«Хүн зоной жэгдэ үргасаяа хуряажа, харин hурагшадай шалгалтада түлэг бэлдэжэ байха үедэ эдэ хэрэгы ээрлиг ябуулгануудай үүсхэгдэдэг байhаниинь Хитадай булимтарагшадай гэмтэ ябадалые бүри гүнзэгырүүлнэ» гэжэ «Нян зан» газетэ бэшээ hэн.

Уездын больницада 47 наhатай таряашан Хуан Тхүн Хонтой хөөрэлдөө hэм. Майн 22-то үдэрэй хоёр часта гэрэйнгээ газаа байхадаа hомондо дайрагдаа, шархатаhан байгаа. Тэрэ дүрбэн бага үхибүүтэй. Барайгарай ургаса яаралтай түргөөр хуряажа абаха хэрэгтэй гээд hанаагаа зобоно. Зүгөөр арадай засаг тэрээндэ туhалха, барайгарынь хосорхогүй бээзэ гэжэ тэрэ найдана.

...Лангшонhоо Ханой хүрэтэр автомашинаар дүрбэн час соо ябагдадаг. Гүрэнэй хилэhээ Вьетнамай ниислэл хүрэтэр эгээл богони зам энэ болоно. Лангшоной ба Хитадай хоорондуур гарадаг 250 километр утa хилын нүгөө талаарнь армиин 54-дэхи ба 55-дахи корпусууд, Хитадай регулярна 350 мянга хүрэтэр сэрэгүүд, километр бүхэндэ мянгаад солдат байлдаа эхилхээр бэлэн байлгагдана. Лангшоной хамгаалагшад тэдэнэи замые хаана. «Альганайшье шэнээн газар дайсанда үгэхэгүйбди» гэhэн захиралта тэдэнэй ажабайдалтай ушар удха болоно.

Леонид МИЛОВАНОВ.
(АПН).

Лангшон—Ханой.

СПОРТ

БАРИЛДААН

ГАБШАГАЙ ГУРБАН

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Казань хотодо боложо, РСФСР-эй хэдэн арбаад область, хизаар болон автономито республикын 150 гаран бүхэшүүл хабаадаhан байна. Элэнэр 16 шэгнүүртэ хаба шадалаа туршажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлбэ.

14 эдир хүбүүд манай республикын «Динамо» бүлгэмые түлөөлhэн байха юм. Сэхыень хэлэхэдэ, эдир барилдаашадынай hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhанаа харуулжа, ехэ амжалта түйлаа. Манай хүүгэдэй спортын hургуулиин ахалагша тренер СССР-эй спортын мастер Нима Ивахинов түрүүтэй бүхы тренернүүд, багшанар энэ талаар ехэ габьяатай байна.

Бар хүсэтэй, арга дүрэтэй барилдаашад боложо ябаhан габшагай гурбан хүбүүднай бүхы уулзалгануудтаа илажа, эдиршүүлэй дундаhаа бүлгэмэйнгөө Россин соведэй чемпионууд боложо, I шатын дипломуудаар, кубогуудаар шагнагдаа. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Улаан-Үдын 1-дэхи интернат hургуулиин hурагша Доржи Халтанов, гурбадахи hургуулиhаа Зоригто Хабитуев, 22-дохи hургуулиhаа Николай Иванов гэгшэд болоно. Тэдэ барилдаанай хибэс дээрэ зоримгойгоор мүрысэжэ, мэргэжэлтэдэй зүгhөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Б. Будаев, Ж. Молонов (хоюулаа Түнхэнэй районhоо), С. Цыбикжапов (Яруунын район), республикын ниислэл хотын 1-дэхи интернат hургуулиhаа Т. Данзанов гэгшэд хоёрдохи hуури эзэлээд, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаhан байна.

47-дохи hургуулиhаа А. Хабитуев, А. Батуев (лесотехническэ техникум), А. Марактаев (22-дохи hургуули) гэгшэд гурбадахи hууринуудта гараа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр манай командын зургаан хүбүүд Россоведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, июлиин 1—4-дэ Казаньда үнгэргэгдэхэ «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй түгэсхэлэй нааданда хабаадахын тула hуралсал-hорилго хэжэ байна.

В. ВОСТРЕЦОВ,
«Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй хүүгэдэй спортын hургуулиин директор, СССР-эй спортын мастер.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Үбhэ хуряалга эхилхэнь» — түрүү бэшэг. «Амгалан ёhоной, зохёон байгуулхы замаар» — СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин материалнууд. (Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи хуудаhанда). «Барилгын эршэтэ ажал» — С. Селиврын фоторепортаж. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаhанда. Үзэл сурталай хүдэлмэри «Районой нэгэн ниитэ поли... үдэр» — В. Петровой статья. Үргэн хэрэглэлэй эд бара... — арад зондоо. «Хүндэтэ шкап», стол болон табуретка — В. Николаевай статья. Т... рэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаhанда. СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд. (Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи хуудаhанда). Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. М... дээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита-3. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Дуратай шүлэгүүднай». 10.35—«Блокада» — уран hайханай фильм (2 хэhэн), 2-дохи фильм. «Операция «Искра». 11.45 — «Одолень-трава» — баримтата фильм. 12.05 — «Улаан гвоздика» гэжэ ВИА-гай концерт. 12.25 — Шэнэ hонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35—«Шинии ажал—шинии амжалтанууд»—кинопрограмма. 16.15—«Урда-Африкын эрхэ сүлөөгэй үдэртэ» Замбиин артистнуудай концерт. 16.40 — «Зунай хаhа эхилбэ...» ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Л. Швецова дамжуулгада хабаадаха.

Улаан-Үдэ. 17.55— «Байгал» —программа.

Орбита-3. 19.15 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ». 19.45—«Эрдэм ба техникэ» — киножурнал. 20.10 —«Дело Артамоновых»—теле-зүжэг. (1 хэhэг). 22.00—«Время». 22.35 — «Киногой hонин». 23.25—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.40 — Балетэй артистнуудай уласхоорондын IV конкурсдо хабаадагшадай түгэсхэлэй концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — «Девочка на шаре»—уран hайханай фильм. 14.00 — «Гармония» гэжэ Киевэй Гүрэнэй филармониин камерна ансамблиин концерт. 14.35 — Баримтата фильмүүд. 15.25 — «Казначейша» гэжэ М. Лермонтовэй поэмээр ба В. Асафьевай оперээр найруулагдаhан хүгжэмтэ фильм. 16.25 — «Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 16.55—Баримтата фильмүүд.

Орбита-3. 17.55— «Спорт клуб».

Улаан-Үдэ. 19.15—«Оросой классическа дуэдүүд».

Орбита. 20.00—«Үзэсхэлэн hайхан Эхэ оромни» — искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Фигэй ушаралта ябадалнууд» — мультфильм.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04568. Заказ № 147. Индекс 5901.